DTU Bibliotek

Denne fil er downloadet fra

Danmarks Tekniske Kulturarv

www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

DTU Bibliotek Danmarks Tekniske Universitet | Anker Engelunds Vej 1 2800 Kgs. Lyngby | Tlf. 45 25 72 50 | bibliotek@dtu.dk www.bibliotek.dtu.dk

Oversigt

over

„Meddelelser om Grønland"

1876—1899,

udgivet i Anledning af Verdensudstillingen i Paris 1900

af

Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geographiske Undersøgelser i Grønland,

udarbejdet af

Thorvald Kornerup.

Kjøbenhavn.
I Commission hos C. A. Reitzel.
Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).
1900.

Oversigt

over

„Meddelelser om Grønland"

1876—1899,

udgivet i Anledning af Verdensudstillingen i Paris 1900

af

Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geographiske Undersøgelser i Grønland,

udarbejdet af

Thorvald Kornerup.

Kjøbenhavn.
I Commission hos C. A. Reitzel.
Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).
1900.

50

Indhold.

Side

Indledning 5

I. Kommissionen til Ledelse af Undersøgelserne og Hovedresultaterne af dens Virksomhed 7

a. Kortlægning 9

b. Geologi og Mineralogi 12

c. Is-Undersøgelser 15

d. Botanik 17

e. Zoologi 21

f. Ethnografi og Anthropologi 22

g. Arkæologi 27

h. Hydrografi og Meteorologi 32

i. Fortegnelse over grønlandsk Literatur 35

II. Oversigt over Expeditionerne til Grønland 37

III. Oversigt over Deltagerne i Expeditionerne samt Forfatterne til «Meddelelser om Grønland» 46

Tillæg: Den Kgl. grønlandske Handel, det danske Kryolith-, Mine- og Handels-Selskab og Missionen i Grønland 65

Indledning.

Grønland opdagedes omkring Aaret 877 af Islænderen *Gunbjørn Ulfsson*, hvis Landsmand *Erik den Røde Thorvaldsson* Aar 985 paabegyndte den første Kolonisation af Vest-Grønland. De to Kolonier: «Østerbygden» i Julianehaab-Distrikt og «Vesterbygden» i Godthaab-Distrikt antages begge at være gaaede til Grunde inden Aar 1500.

1585 genopdagede Englænderen *John Davis* Vestkysten, hvor han traf Eskimoer. 1605 tog dernæst Skotten *John Cunningham* Vestkysten i Besiddelse for den danske Konge Christian IV. Det var dog først under den danske Konge Frederik IV, at den nuværende Kolonisation grundlagdes, nemlig ved „Grønlands Apostel", Missionæren *Hans Poulsen Egede* (f. 1686, † 1758), der opholdt sig i Grønland i Aarene 1721—36, og fra 1740—47 med Titel af Biskop styrede den grønlandske Mission fra København. To Aar efter sin Ankomst opdagede han Østerbygdens Ruiner, som han dog fejlagtig antog for Vesterbygdens. Hans Hovedværk er «Det gamle Grønlands nye Perlustration», Kbhvn. 1729 og 1741, oversat paa Tysk 1742, paa Engelsk 1745, paa Hollandsk 1746 og paa Fransk 1763.

1752 naaede den danske Handelsbetjent, senere Købmand i Rønne, *Peder Olsen Walløe* (f. c. 1716, † 1793) i Konebaad c. 70 km. op langs Østkysten, uden at finde Mindesmærker fra Islændernes Kolonisation. Dog blev det først i 1792 af den danske Kancellist, senere dansk Postmester i Hamburg, *Heinrich Peter von Eggers* (f. 1751, † 1836) ved et grundigt Studium af de gamle Skrifter theoretisk godtgjort, at Østerbygden maa have ligget paa Vestkysten i Julianehaab-Distrikt. Det danske Landhusholdningsselskab tilkendte ham Guldmedaillen for hans Prisskrift «Grønlands Østerbygds sande Beliggenhed», Kbhvn. 1793, Kiel 1794.

Theoriens Rigtighed godtgjordes delvis af den danske Søofficer *Vilhelm August Graah* (f. 1793, † 1863), der i 1829—30 rejste med Konebaad langs den sydlige Del af Østkysten indtil «Dannebrogsø», der er beliggende paa $65^1/_4$° n. Br., c. 600 km. fra Cap Farvel, hvor

han tog den af ham berejste Kyststrækning i Besiddelse under Navnet «Kong Frederik VI's Kyst», hvorefter han overvintrede ved Nukarfik paa 63½° n. Br. Graah, der fra 1832—50 var Medlem af Direktionen for det grønlandske Handelskompagni, hædredes med den franske Guldmedaille «Prix de La Roquette» af «Société de Geographie» i Paris.

Af Naturforskere, der i tidligere Tider under flereaarigt Ophold i Grønland have foretaget systematiske Undersøgelser, bør endvidere nævnes:

Zoologen *Otto Fabricius* (f. 1744, † 1822), der 1768—73 var Missionær i Grønland, senere Præst i Hobro, hvor han 1780 fuldendte sit Hovedværk: «Fauna Grønlandica»;

Mineralogen *Karl Ludvig Giesecke* (f. 1761, † 1833, fra 1814 Professor i Dublin), der i Aarene 1806—13 berejste Vestkysten; hans Dagbog: «Gieseckes mineralogiske Rejse i Grønland» er udgivet af Professor F. Johnstrup, Kbhvn. 1878;

Botanikeren *Jens Laurentius Moestue Vahl* (f. 1796, † 1854, fra 1840—50 Assistent ved botanisk Have i Kbhvn.), der i 1828—36 berejste Vestkysten; hans efterladte Manuskripter indeholde værdifulde Bidrag om Grønlands Flora, ligesom han har hjembragt en meget righoldig Samling af grønlandske Karplanter, Mosser, Laver og Alger; samt

Geologen og Ethnografen *Hinrich Johannes Rink* (f. 1819, † 1893) der med korte Afbrydelser opholdt sig i Grønland i 20 Aar, 1848—68 (se nærmere under Afsnit III), og foretog omfattende videnskabelige Studier.

Af Udlændinge, der have undersøgt Dele af Øst-Grønland, skal her anføres: Englænderen *William Scoresby*, der i 1822 for første Gang satte Foden paa Østkysten ved 71° n. Br.; Englænderne *Sabine* og *Clavering*, der i 1823 paa 74½° foretog Pendul-Undersøgelser samt for første Gang traf Indfødte paa denne Del af Østkysten; Franskmanden *Jules de Blosseville*, der i 1833 fik Kysten paa 69° n. Br. i Sigte, men efter at have anløbet Island, forliste under et nyt Forsøg paa at naa Østkysten; endvidere «2den tyske Nordpols-Expedition» til Franz Josephs-Fjord i 1869—70 under *Koldewey* og *Payer*, hvis ene Skib ligeledes forliste; endelig Svenskeren *Nordenskiöld*, der i 1883 anløb Angmagsalik, samt Svenskeren *Nathorst*, som i 1899 undersøgte Strækningen fra 71° til 75° n. Br.

Fra Vestkysten har Nordenskiöld endvidere paa 68½° n. Br. foretaget to længere Isvandringer paa Indlandsisen i 1870 og 83, ligesom Nordmanden *F. Nansen* som bekendt i 1888 gik tværs over Grønland paa 64—65° n. Br. Endelig skal anføres den tyske Geolog *Erich von Drygalski*'s Undersøgelser af Indlandsisen og Isbræerne i Nord-Grønland 1891 og 1892—93.

I. Kommissionen til Ledelse af Undersøgelserne og Hovedresultaterne af dens Virksomhed.

Fra 1876 antager Undersøgelsen af Grønland en helt ny Form, idet man efterhaanden fra Danmark udsendte en stor Mængde Expeditioner, ofte flere i samme Aar. Initiativet hertil skyldes afdøde Professor i Mineralogi *F. Johnstrup*, der den 25. August 1875 forelagde den danske Regering et detailleret Forslag; Expeditionerne i 1876 og 77 vare de første Skridt i denne Retning. D. 31. Decbr. 1877 foreslog Johnstrup dernæst Regeringen at nedsætte **en Kommission** for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, hvilket Forslag Regeringen accepterede den 11. Januar 1878.

I denne Kommission overtog *Johnstrup* Formandspladsen og har lige til sin Død, i 1894, været Sjælen i dette store Foretagende, til hvilket han forstod at knytte fortrinlige Kræfter. I Kommissionen indtraadte strax nuværende Marineminister *Ravn*, bekendt for sine mange videnskabelige Interesser bl. A. fra hans fortrinlige Afhandling: «Udsigt over de Rejser, som ere foretagne for at finde Nordvestpassagen, Kbhvn. 1860», — samt afdøde Direktør for den Kgl. grønlandske Handel, *H. Rink*, bekendt fra hans epokegørende Undersøgelser af Grønlands Indlandsis og Isbræer samt omfattende Studier over eskimoisk Sprog og Aandsliv; Rink forblev Medlem af Kommissionen til sin Død, 1893.

Ved Ravns Udtræden i 1890 optoges i nævnte Kommission nuværende Kontre-Admiral *Wandel*, der i en længere Aarrække havde haft Lejlighed til at erhverve sig et nøje Kendskab til Far-

vandene omkring Island og Grønland, og som efter Johnstrups Død i 1894 var eneste Medlem. Senere, i 1896, indtraadte dernæst Dr. phil. *K. J. V. Steenstrup* og Kommandør *G. Holm*, der hver have ledet nogle af de resultatrigeste Expeditioner, der i den her omhandlede Periode ere afsendte til Grønland, medens *Wandel* overtog Formandspladsen.

Ialt er der ifølge Johnstrups eller Kommissionens Initiativ i Aarene 1876—99 afsendt **31 Expeditioner** til Grønland, nemlig 10 til den nordlige Del af Vestkysten, 18 til den sydlige Del af samme og 3 til Østkysten. I disse have — foruden en Del underordnede Medhjælpere — 45 Naturforskere og Søofficerer deltaget, hvoraf 42 Danske, 2 Svenskere og 1 Normand. Resultaterne af disse Expeditioner er nedlagt i et stort Værk kaldet:

„Meddelelser om Grønland",

for Tiden omfattende 22 Bind paa ialt 8000 Sider, med 50 Kort og 315 Tavler, foruden talrige Træsnit i Texten; Bogladepris c. 190 Kr. Til dette Værk har 64 Forfattere bidraget, nemlig 32 af Deltagerne i Expeditionerne og 32 Naturforskere, der hjemme have bearbejdet det betydelige Materiale, der er hjembragt af Expeditionerne.

Hvor alsidige Undersøgelserne have været, fremgaar bl. A. deraf, at af samtlige 77 Personer, der altsaa dels have berejst Grønland dels givet Bidrag til «Meddelelserne», ere 18 Geologer og Mineraloger, 15 Botanikere, 11 Zoologer, de øvrige: Arkæologer, Anthropologer, Hydrografer, Fysikere, Kemikere, Mathematikere, Filologer, o. s. v. foruden 15 Søofficerer, der have kortlagt Landet og givet Bidrag paa flere andre Fags Omraader. Af samtlige 77 Personer ere 66 danske.

Omkostningerne ved disse omfattende Undersøgelser er baaret dels af den danske Stat, hvis lovgivende Faktorer stedse have opfattet Grønlands Undersøgelse som **en national Æressag**, — dels af Carlsberg-Fondet, der ved afdøde Brygger *J. C. Jacobsens* storslaaede Dotationer er sat i Stand til at yde ganske betydelige Bidrag til Videnskabens Fremme.

Denne betydningsfulde, gennem Aaringer fortsatte Udforskning af det danske Polarland har, som man kan vente, vundet megen Anerkendelse i Udlandet; saaledes blev Guldmedaillen **Prix de La Roquette** i 1885 tildelt «Meddelelser om Grønland», og det vil ogsaa findes naturligt, at dette Værk findes paa den danske Koloni-Afdeling paa Verdensudstillingen i Paris 1900 for at vidne om, hvad Danmark har udrettet for at kaste Videnskabens Lys over Polarlandenes Naturforhold — «et Arbejde, saa stort og af saa blivende Værd, at det med Rette kan betegnes som et monumentalt Værk».

Som Hovedresultat af Kommissionens Virksomhed skal anføres:

a. Kortlægning.

Hele Kyststrækningen fra $74^1/_2°$ n. Br. paa Vestkysten syd om Cap Farvel (paa $59^3/_4°$ n. Br.) op til $67^1/_3°$ n. Br. paa Østkysten samt Partiet ved Scoresby-Sund paa Østkysten er *kortlagt*. Denne Kyststrækning er i lige Linie saa lang som Afstanden fra Throndhjem til Tunis, nemlig over 3200 km.; og tages i Betragtning, at det isfri Yderland er gennemskaaret af talrige Fjorde, ofte over 50 km. lange, at Skærgaarden er sammensat af talrige Øer, og at Yderlandets Højde ofte stiger til 1000 Meter og enkelte Steder til 2000 Meter og derover, vil man forstaa, hvilket betydeligt Arbejde Opmaalingen af den nævnte Kyststrækning forudsætter.

Som man kunde vente, rettedes Opmærksomheden først paa den beboede Del af **Dansk Vest-Grønland** for nemlig at danne Grundlaget for de geologiske og andre naturvidenskabelige Undersøgelser, senere tillige for Besejlingen af Kolonierne, i hvilken Henseende den store Skærgaard med Skibshavne og Ankerpladser udfor Julianehaab-Distrikt opmaaltes af *Garde* og *Moltke* i 1893—94. Den største Strækning, nemlig den 800 km. lange Kyst fra $61^1/_2$—$68^1/_2°$, er opmaalt af Premierlieutenant *J. A. D. Jensen* i Aarene 1877—85. Det nordligste Punkt i Dansk Vest-Grønland er naaet af *Ryder* i 1886—87.

Men længe inden Kortlægningen af Vestkysten var saa vidt fremskreden, havde man i 1879 og 80 opfordret Søofficererne *Wandel* og *Normann* til at udtale sig om Maaden, hvorpaa **Østkysten** bedst undersøgtes, og *Wandel* paaviste, at paa Strækningen fra 65—66° n. Br. vilde man have størst Chance for at naa denne Kyst med Skib. Samtidig havde Premierlt. *G. Holm* i 1880 indhentet Oplysninger om, hvorledes Østkysten kunde berejses, og om den eskimoiske Bebyggelse ved Angmagsalik, der her for første Gang nærmere omtales, og i 1881 omsejlet Cap Farvel, hvis Beliggenhed for første Gang blev bestemt. Efter disse Forarbejder lykkedes det paa tre Expeditioner at kortlægge 1200 km. af Østkysten nemlig dels ved *Holm*'s Konebaadsexpedition i 1883—85, da Holm fra Cap Farvel naaede længere op ad Kysten, end Graah naaede i 1829, nemlig til 66°, hvor Landet toges i Besiddelse for den danske Stat under Navnet «Kong Christian IX's Land», — dels ved *Ryder*'s Skibsexpedition i 1891—92 til Scoresby-Sund fra 69° til 71½° n. Br., hvor Scoresby-Sunds hidtil ukendte indre Fjorde kortlagdes fra Vinterstationen paa «Danmarks-Ø», — dels ved *Amdrup*'s Expedition i 1898—99 til Partiet nord for Cap Dan, hvor Kyststrækningen fra 66° til 67⅓°, der ligeledes aldrig før er betraadt af Evropæere, kortlagdes, foruden at Strækningen videre til 68° skitseredes. Forhaabentlig vil det lykkes Amdrup i 1900 at kortlægge den mellemliggende Strækning fra 67⅓° til 69°, hvorved de danske Undersøgelser af Østkysten i Udstrækning ville svare til Opmaalingsarbejdet i Dansk Vest-Grønland.

Af særlig Betydning har det været, at Holm paaviste, at Isforholdene ved Angmagsalik ikke kunne lægge Hindringer i Vejen for Besejling, hvilket gav Anledning til Oprettelsen af en dansk *Missions- og Handels-Station* samt *Meteorologisk Station* ved Angmagsalik i 1894.

De af Expeditionerne udarbejdede **Kort** anføres nedenfor i geografisk Orden, begyndende med Vestkysten nordfra, med Angivelse af, i hvilket Bind af «Meddelelserne» hvert enkelt Kort findes:

Bind	Tavle	Kyststrækninger: fra til	Opmaalt: Aar	af
VIII	21	Alison-Bay—S.-Upernivik	1886—87	Ryder
IV	8	Prøven—Godhavn	1878—80	Hammer og Steenstrup
VIII	4	Torsukatak Isfjord—Kangatsiak .	1883	Hammer
XV	12	Godhavn—N.-Strømfjord	1897	Frode Petersen
II	5	Kangatsiak—Holstensborg	1879	J. A. D. Jensen
VIII	9	Holstensborg—Sukkertoppen . . .	1884	
VIII	10	Sukkertoppen—Godthaab	1885	
I	A	Godthaab—Tiningnertok	1878	
VII	9	Tiningnertok - Tigsaluk	1877	
		Tigsaluk—Julianehaab	1890	Bloch
XVI	8	Kitsigsut—Kagsimiut	1893	Garde
XVI	9	Kagsimiut—Julianehaab		
XVI	17	Julianehaab—Igdlokasik	1894	Moltke
VI	2	N.-Sermilik paa Vestkysten til Kangerajuk paa **Østkysten** . .	1880—81	G. Holm
IX	16	Cap Farvel Igdloluarsuk	1883—85	G. Holm og Garde
IX	17	Igdloluarsuk—Sermiligak	1884—85	G. Holm
X	42	Kong Christian IX's Land		
IX	15	Sermiligak—Kangerdlugsuak . . .	1885	Tegnet af Indfødte
»	»	Under Arbejde, samme Kyststrækn.	1898—99	Amdrup
XVII	4	Hekla-Havn paa Danmarks-Ø . .	1891—92	Ryder
XVII	8	Scoresby-Sund—Franz Josephs-Fj.		

Endvidere er udarbejdet *Oversigtskort* over hele Grønland (VI, 1 og XXI, 1) samt over Vestkysten i tre Afsnit (III, 1—3). Opmaalingen af Grønland kan iøvrigt kun betragtes som en Rekognoscering, hvor kun enkelte Partier have faaet en Detailundersøgelse.

Paa Grundlag af ovennævnte Specialkort har Søkortarkivet dernæst udarbejdet **Søkort**, nemlig et over hele Dansk Grønland og tre Kystkort over Vestkysten.

I Bind III, p. 999—1016 findes en alfabetisk Fortegnelse over

600 **Stednavne** paa Vestkysten og 100 paa Østkysten med Angivelse af Stedernes Bredegrad.

b. Geologi og Mineralogi.

I geologisk Henseende er Grønland et meget gammelt Land, idet Grundfjeldet bestaar af Granit, Gnejs og krystallinske Skifere. Umiddelbart efter *Urtiden*, i den saakaldte **prækambriske** Tid dannedes den gamle røde Sandsten, der er forefundet i Tunugdliarfik og Igaliko i Julianehaab-Distrikt, og som dækkes af mægtige Traplag (Diabas) og hyppig gennembrydes af en Nefelinsyenit, der er bekendt for sine mange sjeldne Mineralier. Dette Parti er navnlig undersøgt af *Steenstrup*, *A. Kornerup* og *Flink*.

De følgende geologiske Formationer fra **Silur** til **Trias** synes ikke at forekomme i den her omhandlede Del af Grønland. Derimod forekommer **Juraformationen** i Øst-Grønland, nemlig Lerskifere (Rhät-Lias) ved Mundingen af Scoresby-Sund, paa 70½° n. Br., indeholdende en stor Mængde Planteforsteninger, navnlig Bregner; ialt har *Hartz* her i 1891—92 samlet Forsteninger af 18 Plantearter. Fortrinlige Afbildninger af saadanne Forsteninger findes paa 14 Tavler i Bind XIX.

Ovenpaa disse Lerskifere ligger en Kalksten, ligeledes fra Juraformationen, rig paa *Dyre*forsteninger, navnlig af Muslinger; ialt er fundet 37 Dyrearter, af hvilke næppe mere end 4 kunne henføres til før kendte Arter; de ere bestemte af *Lundgren*.

Kridtformationen findes paa Vestkysten ved Vaigat paa 70° n. Br., et af Jordens rigeste Findesteder for **fossile Planter**. Det er først og fremmest *Steenstrup*, der her har skaffet Videnskaben en uventet stor Berigelse ved hans højst betydningsfulde Indsamling af fossile Planteforsteninger, navnlig under hans 2½ aarige Ophold i Nord-Grønland 1878—80; senere har *Traustedt* og *Hartz* suppleret Indsamlingen. Ialt er der i de derværende sorte Skifere og Sandstene fra Kridttiden fundet 335 Plantearter, navnlig Bregner, Naaletræer, Kogleplanter, Magnolier, Popler, Ege, Kastanier, Brødfrugttræer o. s. v. Afdøde *Oswald Heer* fra Zürich har indlagt sig

varig Fortjeneste ved Bearbejdelsen af dette righoldige Materiale, ligesom *Loriol* fra Genf har behandlet de der fundne Dyreforsteninger. Ifølge Heers Beregninger, var Klimaet i Grønland, dengang nævnte Planter voxede i Landet, *subtropisk*, nemlig med en Middeltemperatur af 22° C. i Begyndelsen, dalende til 18° i Slutningen af Kridttiden.

Tertiærformationen (Brunkulstiden) findes ligeledes ved Vaigat, nemlig ovenover Kridtlagene. Fra denne Formation har man fundet ikke mindre end 282 Plantearter, ofte fortrinlig bevarede. Temperaturen var da 12° à 9° C.

Af Forsteninger fra disse Egne findes fortrinlige Afbildninger paa 109 Tavler i Tillæget til Bind V. En Del af de fundne fossile Plantearter ere opkaldte efter danske Forskere, f. Ex. Flabellaria Johnstrupi, Cycas Steenstrupi, Qvercus Langeana, Phegopteris Kornerupi o. s. v.

Denne yppige Plantevæxt fik dog snart en Ende. Hævninger af Landet fandt Sted, og glødende Basalt og Askemasser brøde frem af Jordens Indre, bredte sig ud over de ældre Formationer og bidroge ved deres høje Varmegrad og uhyre Tryk til at omdanne en Del af Planteresterne til **Brunkul**.

Den over de kulførende Lag liggende Basalt er iøvrigt karakteristisk ved, at den ofte indeholder gedigent *Jern*. Ogsaa her har *Steenstrup* indlagt sig Fortjeneste ved Undersøgelser af de kulførende og jernholdige Lag ved Vaigat, bl. A. paavist, at de af Rink og Nordenskiöld fundne Jernmasser ikke ere Meteorer, som af Nordenskiöld antaget.

Af geologisk Interesse kan endvidere nævnes de *varme Kilder*, navnlig Kilderne paa Øen Unartok, 60½° n. Br., hvor *Hartz* i 1889 maalte en Temperatur af 40° i den opboblende Vandstraale.

Foruden de *sjeldne Mineralier* som Eudialyt, Arfvedsonit, Gieseckit, Turmalin, Beryl, Spinel etc., som Steenstrup og afdøde A. Kornerup have hjembragt fra Vest-Grønland, har man endvidere siden 1876 fundet **30 nye Mineralier**, hvoraf 20 nye for Videnskaben, idet de ikke tidligere kendtes, samt 10 nye for Grønland, hvilke altsaa vel vare fundne andetsteds tidligere, men ikke i Grønland. Af disse ere ifølge *Ussing*'s og *Flink*'s Oplysninger:

	Nye for Videnskaben	Nye for Grønland	Ialt
Fundne af Steenstrup	5	5	10
— - G. Flink	12	2	14
— - Grønlændere	3	3	6
Ialt . . .	20	10	30
Fundne ved Kaersut ved Umanak . . .	1	"	1
— - Fiskernæs	1	3	4
— - Tunugdliarfik	"	1	1
— - Narsarsuk	12	5	17
— - Kangerdluarsuk	6	1	7
Ialt . . .	20	10	30

Ved Ivigtut har *Jul. Thomsen* endvidere i Flusspat fundet anseelige Mængder af Grundstoffet Helium.

De nye Mineralier ere **bestemte** af afdøde *Lorenzen, Ussing, Flink, Lindstrøm, O. Nordenskiöld, O. B. Bøggild* og *C. Winther*. Nogle af disse Mineralier ere opkaldte efter danske Forskere saasom: Rinkit, Steenstrupin, Kornerupin og Lorenzenit. Endvidere har *Ussing* bearbejdet Nefelinsyeniten, *Rørdam* Zirkonsyre og Olivinsten, *Moberg* fra Lund Steenstrupin, og *Cohen* fra Greifswald Jerncarbid. Tegninger af Bjergarter og Mineralier, udførte af Kornerup, Steenstrup og Lorenzen findes i Bind II, Tavle 2—4, VII, 1—2 og XIV, 1—7.

Endvidere findes i «Meddelelserne» følgende **geologiske Kort:**

Bind	Tavle	Kyststrækninger	Optaget:	
			Aar	af
IV	8	Prøven—Godhavn	1878—80	Steenstrup
V	4	Samme Parti (Kullag).	—	do.
VIII	4	Torsukatak Isfjord—Kangatsiak .	1883	Sylow
II	6	Kangatsiak - Holstensborg	1879	Kornerup
I	B	Godthaab—Tiningnertok	1878	do.

Bind	Tavle	Kyststrækninger	Optaget:	
			Aar	af
II	1	N.-Sermilik—Julianehaab	1876	Steenstrup
XVI	18	do —Frederiksdal	1894	Jessen
IX	16	Nanortalik—Umanak. Østkysten	1883—85	Eberlin
XIX	2	Scoresby-Sund	1891—92	Bay

c. Is-Undersøgelser.

Undersøgelsen af Indlandsisen har haft en ganske særegen Interesse, idet Grønland er det eneste Land paa Jorden, hvor der for Tiden findes et Isdække, som kan sammenlignes med det, der i Istiden dækkede hele Nord-Evropa. Og Interessen bliver yderligere forøget derved, at Indlandsisen i Grønland under sin *første* Periode udbredte sig over en større Del af Landet end nu, og først i en senere Periode *trak sig tilbage* til sin nuværende Grænse, saa at man altsaa umiddelbart kan studere dens langvarige Virkninger paa den Jordbund, den har forladt. Dens Udstrækning er nu $1^1/_2$ Million □ km.; den er saaledes Jordens største Gletscher.

Fra dansk Side er **Landets Indre** tvende Gange undersøgt, nemlig ved *Jensen*'s og *Kornerup*'s Isvandring i 1878 paa $62^1/_2$—$62^2/_3$° n. Br., og *Garde* og *Moltke*'s Vandring i 1893 paa 61—62° n. Br. Den første udgik fra Frederikshaabs Isblink, hvorfra man naaede 70 km. ind i Landet til «Jensens Nunatakker», 1700 Meter over Havet; den anden udgik fra Sermitsialik; herfra naaede Deltagerne 110 km. ind paa Isen til 2200 Meters Højde. Paa denne viste Garde, at Isen i Syd-Grønland hæver sig til betydelig større Højder end antaget, selv efter Nansen's Exp., og at den med stor Lethed lader sig passere, selv af Fodgængere, naar blot den rette Aarstid vælges, nemlig *Forsommeren*. Begge disse Expeditioner have haft en overordentlig Betydning, netop ved Studiet af Isens Forhold i Nærheden af Nunatakkerne, ɔ: de Fjeldtoppe, der rage op over Isens Overflade. Saaledes kan anføres, at

Kornerup i 1878 paaviste, at Moræner kunne dannes inde paa Indlandsisen, naar en Nunatak delte Ismassen i to Strømme, der mødtes paa den anden Side af Nunatakken; i Sammenstødslinien kan der da dannes en fælles Endemoræne (to sammenskudte Bundmoræner).

Endvidere fandt *Jensen* og *Kornerup* i 1878 en ejendommelig hesteskoformet Moræne omkring en lavere liggende Nunatak. Lignende Nunatakker, hvis Spids laa lavere end den omkringliggende Is, men dog blottet for denne, iagttog *Ryder* og *Ussing* i 1886 i Nord-Grønland, øst for Laxefjord.

Endelig kan anføres, at disse Undersøgelser i Forening med andre have godtgjort, at Theorien om «Oaser» i Grønlands Indre er uholdbar.

Ved Siden af Undersøgelsen af Indlandsisens Indre er endvidere foretaget talrige Undersøgelser af **Isranden** samt af de mægtige **Isbræer**, der fra det Indre bane sig Vej ud til Havet eller til Bunden af Fjordene i Yderlandet. Begyndelsen til disse Undersøgelser blev gjort af *H. Rink*, der har indlagt sig varig Fortjeneste ved sine Bidrag i saa Henseende. Senere fortsattes disse Undersøgelser af *Steenstrup*, *Hammer* og flere andre, hvorom henvises til nedenstaaende Oversigt over de **Kort** over Isbræer etc., som findes i «Meddelelserne»:

Bind	Tavle	Kort over	Undersøgt	
			Aar	af
VIII	16	Upernivik Isfjord	1887	Ryder
IV	2	Jakobshavns —	1879—80	Hammer
XIV	10	Blæsedal ved Godhavn	1897	F. Petersen
I	A	Sermilik Bræ 63½°	1878	Jensen, Kornerup
I	C	Indlandsisen v. Jensens Nunatak.	—	—
I	5	Morænedannelser ved disse . . .	—	Kornerup
XVI	6	Højdekurv. p Indlandsisen 61°-64°	1893	Garde
XVI	7	Indlandsisen nord for Sermitsialik	—	Garde
VII	p. 154	Sermitsialik Bræ	1890	Bloch
XVI	p. 98	N.-Sermilik vestlige Bræ 61¼°.	1894	Moltke

Afbildninger af Indlandsisen, udførte af Kornerup og Garde, findes i Bind I og XVI; ligeledes findes Afbildninger af Isbræer udførte efter Tegning eller Fotografi i:

VIII,	Ryder:	Bræer i Upernivik-Isfjord og Omegn.
IV,	Steenstrup:	— i Kajarak-, Umanak- og Torsukatak-Fjord.
IV og VIII,	Hammer:	— i Torsukatak-, Pakitsok- og Jakobshavn-Fjord.
XIV,	F. Petersen:	— i Blæsedal ved Godhavn.
I,	Kornerup:	— ved Frederikshaab-Isblink.
XIV,	Flink:	— i Korok i Tunugdliarfik-Fjord.
XVI,	Jessen:	— i N.-Sermilik- og Tasermiut-Fjord.
IX,	Garde og Knutsen:	— paa Østkysten, deriblandt Puisortok.
XVII,	Ryder:	— paa Østkysten ved Scoresby-Sund.

Endvidere have Deltagerne i Expeditionerne foretaget talrige Observationer over Moræner, Skurstriber, Bræernes Hastighed — den største Hastighed, som nogensinde er iagttaget i nogen Gletscher paa Jorden, nemlig 38 Meter i et Døgn, er maalt af *Ryder* i Upernivik Isbræ 13—14 August 1886, — endvidere over Sneens og Isens Fordampning, Isvandets Beskaffenhed, Isfjeldenes Højde — de kunde rage indtil 100 Meter op over Havfladen. Ligeledes have Geologerne søgt at klare Spørgsmaalet om Landets Sænkning og Hævning i tidligere Perioder; saaledes har *Pjetursson* paavist den *øverste marine Grænse*, det vil sige Grænsen for, hvor dybt Landet har været nedsænket i Havet *efter* Isdækkets Bortsmeltning fra Yderlandet, hvilket kan konstateres ved Hjælp af de løse Klippeblokke (erratiske Blokke), som Isdækket har efterladt ved sin Bortsmeltning, og som kun findes urørt *over* den tidligere Havflades Niveau.

d. Botanik.

Da *Rink* i 1857 udgav sit «klassiske» Værk: «Grønland», optoges heri en af afdøde Professor *Lange* forfattet Oversigt over grønlandske Karplanter. I Tiden fra 1857 til 1876 er der ikke foregaaet nogen nævneværdig Forøgelse af Antallet af de da kendte grønlandske Plantearter; først fra 1876, da den systematiske Undersøgelse af Grønland fra dansk Side tog sin Begyndelse, er Materialet voxet i større Omfang, hvilket vil fremgaa af neden-

staaende Oversigt over de publicerede grønlandske Plantearters Antal, saaledes som disse ere opgjorte af Botanikerne *Kolderup Rosenvinge, C. Jensen, Rostrup, Deichmann Branth* og *Østrup;* selvfølgelig er heri indbefattet de af udenlandske Forskere fundne nye Arter; men Hovedmassen er indsamlet af danske Forskere:

	1857	1899
Blomsterplanter	288	353 Arter
Bregner etc.	22	26 —
Mosser	268	480 —
Svampe	13	629 —
Laver	179	300 —
Havalger	32	167 —
Ferskvandsalger	3	304 —
Diatoméer	"	407 —
Ialt	805	2666 Arter

Indsamlingen af Planter er foretaget af et meget stort Antal Deltagere i Expeditionerne, hvorom henvises til Afsnit II. Særlig betydelige Indsamlinger skyldes *Eberlin* (Laver fra Østkysten 1883—1885), *Eug. Warming* og *Th. Holm* (1884), *Th. Holm* (1886) og *Kolderup Rosenvinge* (især Alger og Karplanter fra Vestkysten 1886 og 1888) samt *Hartz* (Planter af alle Afdelinger fra Østkysten 1891—92). En særegen Interesse har de af *Kornerup* paa Jensens Nunatakker — 70 km. fra Kysten — fundne Planter, saa som gul Valmue og en Græsart, der ellers kun er funden paa Østkysten, saa at man maaske maa antage, at Frøene ere blæste derind med Østenvinden. Som et Exempel af anden Art kan nævnes de Planter, *Hartz* i 1889 fandt ved den varme Kilde paa Øen Unartok paa 60½° Br.; de allerfleste af disse Planter havde sikkerlig ikke voxet her, hvis ikke den varme Kilde havde været. Endelig har *E. Rostrup* uden selv at have været i Grønland indsamlet et meget betydeligt Antal Svampe, nemlig ved minutiøs

Undersøgelse af de af Andre hjembragte Planter af højere Orden, paa hvilken der fandtes Svampe.

Bearbejdelsen af det indsamlede Materiale er naturligvis fordelt mellem mange Specialister, som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

	Bind	Bestemte af
Blomsterplanter og Bregner etc.	I, III, VIII, IX, XVIII	J. Lange, Kolderup Rosenvinge og Hartz
Mosser	III, XV	J. Lange og C. Jensen
Svampe	III, XVIII	E. Rostrup
Laver	III, XVIII	Deichmann Branth og Grønlund
Havalger	III, XX	Kolderup Rosenvinge
Ferskvandsalger	XVIII	F. Børgesen
Diatoméer	XV, XVIII	E. Østrup

Bind III, omfattende over 1000 Pagina, udgør en samlet «**Flora Groenlandica**»; desuden har flere af de nævnte Forskere givet *Skildringer af Plantelivet* i forskellige Egne af Grønland, saaledes har Warming beskrevet det mellemste Vest-Grønland 1884 (VIII); Kruuse: Egedesminde Skærgaard 1897 (XIV); Hartz: Vest-Grønland 1889—90 (XV); Kornerup: Jensens Nunatakker 1878 (I); Kolderup Rosenvinge: det sydligste Vest-Grønland 1888 (XV) og Algevegetationen ved Grønlands Kyster 1899 (XX); Bay: Angmagsalik 1892 (XVIII); Hartz: Scoresby-Sund og Hold with Hope 1891—92 (XVIII).

Paa Grundlag af det fra mange Egne indsamlede Materiale suppleret med egne Iagttagelser har Warming udarbejdet Grundtræk til en **sammenlignende, arktisk Plantegeografi**, behandlende dels de forskellige grønlandske Vegetations-*Formationers* Karakter, med Sammenligning af Vegetationer i andre arktiske Egne, dels Spørgsmaalet om den grønlandske Vegetations Tilblivelseshistorie; dette Arbejde udgør Bind XII af «Meddelelserne».

Warming opstiller her 7 Formationer, nemlig: 1) *Birkekrat*,

kun i Bunden af Fjordene i det sydligste Grønland, 2) *Pilekrat* i Dalene indtil Upernivik, 3) *Urtemarken*, Pilekrattenes Undervegetation, 4) *Lyngheden*, 5) *Fjeldmarken* paa Skraaninger, i Skærgaarden etc., 6) *Kærene* i fugtige Lavninger, samt 7) *Havstrandsvegetationen*. Udenfor disse staa den gødede Jords Plantevext. I Bind XV har Kolderup Rosenvinge suppleret Skildringen af Krattene samt paavist Forekomsten af *Græsmarker* og *Lavheder*.

Warming har dernæst m. H. t. Blomsterbestøvningen paavist, at Blomsterne i det Hele og Store maa kunne bestøve sig selv, og rimeligvis maa kunne det her i højere Grad end i sydligere Egne.

I Bind XVIII har *Hartz* endvidere paavist Føhnvindens skadelige Indvirkning paa Vegetationen, dels rent mekanisk forkuende, dels udtørrende.

Med H. t. det store Spørgsmaal om **Vegetationens Tilblivelse** har Svenskeren *Nathorst* sluttet sig til den Hypothese, at Europa og Grønland efter Istidens Ophør har været i landfast Forbindelse, idet Højderyggen over Island tænkes hævet over Havfladen. Nathorst mener da, at Vegetationen efter helt at være uddød under Istiden, senere for en stor Del er indvandret til Grønland fra Evropa over nævnte Landforbindelse.

I Modsætning hertil har Warming godtgjort, at nævnte Hypothese dels er tvivlsom, dels unødvendig, idet der under Istiden formentlig har været isfrie Partier i Grønland, hvor den gamle Vegetation kunde bevares; og desuden kan en Indvandring temmelig let være foregaaet fra Amerika og Island, idet Fugletræk, Vind- og Strømforhold netop begunstige en Overførsel af Frø etc.

«Grønland er saaledes ikke nogen evropæisk Provins i plantegeografisk Henseende, har ingen udviklingshistorisk Forbindelse med Evropa. Grønland vil sikkert vise sig i det hele at staa *Nordamerika* nærmest, men har dog saadanne Ejendommeligheder, at det maa sættes som noget for sig».

I Bind XV godtgør endelig Kolderup Rosenvinge, at nogle af de for det sydligste Grønland ejendommelige Planter maa antages i sin Tid at være indførte af de islandske Kolonister.

Afbildninger af Krat, Hedepartier m. m. findes i Bind XV, af Planter paavirkede af Føhnen i XVIII; af Havalger i XX, Ferskvandsalger i XVIII og af Kiselalger i XV og XVIII. Endvidere findes i Kommissionens Besiddelse en af Kornerup udført Samling af Plantetegninger, der er benyttet som Vejledning for Botanikere paa en Del af Expeditionerne.

e. Zoologi.

Da Forarbejderne med Udgivelsen af en systematisk «**Fauna groenlandica**» endnu ikke ere afsluttede, kan man ikke for Tiden opgøre Antallet af Dyrearter paa samme Maade som ovenfor anvendt ved Plantearternes Omtale. Efter Opgørelse foretagen af Zoologerne *Winge*, *Jungersen*, *Meinert* og *Levinsen*, kan de publicerede grønlandske Dyrearters Antal henh. 1857 og 1899 angives saaledes:

		1857	1899	
Hvirveldyr	Pattedyr	30	30	255 Arter
	Fugle	101	133	
	Fiske	65	92	
Leddyr	Insekter, Edderkopper etc.	133	369	662 —
	Krebsdyr	138	293	
Orme	Led-Orme	56	148	444 —
	Rund- og Flad-Orme	30	120	
	Hjuldyr og Mosdyr	"	176	
Bløddyr	Blæksprutter	6	12	249 —
	Snegle	111	156	
	Muslinger	43	81	
Søpunge		10	18	18 —
Pighudene: Søpindsvin, Søstjerner etc.		29	36	36 —
Polypdyr	Koraldyr	7	9	134 —
	Gopler	23	93	
	Havsvampe	"	32	
Urdyr: Slimdyr og Infusionsdyr		"	107	107 —
	Tilsammen	782	1905	1905 Arter

I disse Tal er indbefattet de Dyrearter, som af danske *eller* udenlandske Forskere ere indsamlede, bearbejdede og *publicerede*, men med Forbigaaelse af tvivlsomme Arter, hvorfor Tallene gennemgaaende ere lavere end de tidligere publicerede. At udsondre, hvormange nye Arter der særlig skyldes de af Kommissionen udsendte Expeditioner, lader sig ikke gøre; angaaende disse skal blot anføres følgende:

Indsamlingerne ere især foretagne af *Th. Holm* (1884—86), *Lundbeck* (Insekter fra Vestkysten 1889 og 90), *Deichmann* (Insekter fra Østkysten 1891—92), *Bay* (Hvirveldyr 1891—92) og *Traustedt* (Søpunge 1892). Som Kuriosum anføres, at *Kornerup* paa Jensens Nunatakker i 1878 fandt en lille Fugl, en Sommerfuglelarve og to Edderkopper. — Krybdyr og Padder ere slet ikke fundne i Grønland.

Bearbejdelsen af Materialet er som sagt endnu ikke afsluttet; foreløbig er i «Medd.» optaget Afhandlinger vedrørende:

	Bind	Bestemt af
Hvirveldyr	XIX, XXI	Bay og Winge
Insekter	VII, XIX	Lundbeck og Deichmann
Hav-Edderkopper, Skjold- og Ringkrebs	XIX	H. J. Hansen
Smaakrebs	XIX	Wesenberg-Lund
Bløddyr	XIX, XXIII	Posselt og A. S. Jensen

Afbildninger af Insekter findes i Bind VII, af Snegle og Muslinger i XIX og XXIII.

f. Ethnografi og Anthropologi.

Warmings Udtalelse, at Grønland m. H. t. Vegetationens Opstaaen «staar Nordamerika nærmest, men dog har saadanne Ejendommeligheder, at det maa sættes som noget for sig», kan ogsaa passe i ethnografisk Henseende. Som udviklet af afdøde *Bahnson* i hans Ethnografi (p. 218), er Amerikas Urbefolkning indvandret fra

Asien over Bering-Stræde, *inden* nogen udpræget mongolsk Type var dannet. Den mongolske og den amerikanske Type er altsaa to selvstændige Stammer paa den samme fælles Rod (to «Sødskende»).

Tidspunktet for Amerikas første Befolkning ved Indvandring fra Asien er uden Tvivl «den *kvaternære* Tid», ɔ: den Periode i Jordens Udvikling, som ligger umiddelbart forud for den nuværende, men efter at de store Gletschere, der i Istiden havde dækket Nord-Amerika til Ohio og Misouri, havde trukket sig tilbage.

Ifølge afdøde *Rink*'s bekendte Theori er det eskimoiske Folkeslag **oprindelig indianske Stammer**, der syd fra langs de nordamerikanske Floder langsomt ere pressede ud mod Havkysten ved det sydlige **Alaska**, hvor de lidt efter lidt have gjort den store Overgang fra Indlandsboeres (ɔ: Indianernes) til Kystboeres (ɔ: Eskimoernes) Levevis.

Efterat den saaledes *udsondrede* indianske Stamme paa Alaska efterhaanden havde erhvervet sig Muligheden for at leve ved Polarhavets barske Kyster, har en Gren i en fjern Fortid bosat sig paa Aleuterne, *de øvrige* langsomt, sandsynligvis i smaa Bander, spredt sig ud over nye Landstrækninger paa Amerikas nordlige Kyster, indtil Atlanterhavet satte Grænse for deres Vandringer. Den *oprindelig* indianske Stamme er saaledes ved Forholdenes Natur undergaaet en *særlig* Udvikling i Type, Sprog og Levevis. — Et Kort over de eskimoiske Stammers Udbredelse i Nord-Amerika og Nordøst-Asien findes i Rinks Afhandling om de eskimoiske Stammers Sprog etc., der udgør Bind XI af «Meddelelserne».

Efter den af *Mac Clintock* fremsatte Anskuelse, som *Rink* og *G. Holm* have tiltraadt, har dernæst den eskimoiske Gruppe, der for over 1000 Aar siden indvandrede til Grønland over Grinnells Land, strax *delt sig* i to Grene, hvoraf den ene er gaaet ned langs Vestkysten, den anden *nord om* Grønland og ned langs Østkysten; af den vestlige Gren er de sydligst boende Eskimoere naaet længst frem i Kulturudvikling, men i Tidens Løb blevet stærkt blandede med Europæere. Af den østlige Gren er ligeledes de nordligst boende, hvoraf *Ryder* i 1891—92 fandt Levninger

ved Scoresby-Sund, længst tilbage i Udvikling, medens den af *G. Holm* i 1884—85 fundne Stamme ved Angmagsalik betegner Højdepunktet af eskimoisk Kultur.

Forstaaelsen af disse Forhold skyldes i første Række afdøde *Rink*, der navnlig m. H. t. eskimoisk Sprog og Aandsliv har givet Bidrag af blivende Betydning. Men dernæst har *G. Holm* som ovenfor berørt ved Angmagsalik **paa Østkysten** fundet en ublandet Eskimo-Stamme, der *aldrig tidligere havde været i direkte Forbindelse med Civilisation,* saa at de *oprindelige* Skikke ere blevne bedre bevarede paa Østkysten end paa Vestkysten, ja saa at man der «endog har bevaret *mere* af Traditionen fra det eskimoiske Kulturhjem end noget andet Sted paa eskimoisk Territorium»; og Holm har endvidere forstaaet at trænge ind i dette Angmagsalikkernes *Aandsliv* saaledes bl. A. nedskrevet 51 østgrønlandske *Sagn og Fortællinger*, Sætning for Sætning oversat af Tolken Johan Petersen, af hvilke Fortællinger Rink har kunnet genkende 13 som identiske med vestgrønlandske; i andre 13 ere Sagnelementer fælles, 16 ere nye, særegne for Østkysten; 6 indeholde Sange og Trylleformularer. Blandt de religiøse Myther findes flere, der tydelig vise Eskimoernes indianske Oprindelse.

Men ogsaa i andre Henseender har Holms Ophold i Angmagsalik beriget Videnskaben med højst værdifulde Resultater; saaledes indsamledes en fuldstændig ethnografisk Samling, som illustrerer Beboernes Levevis. Endvidere foretog *Holm* og *Garde* Maalinger af Legemsformen paa 136 voxne Individer fra Østkysten og den sydligste Del af Vestkysten; *Eberlin* indsamlede Kranier og Knogler, ligesom *Knutsen* fra samme Expedition hjembragte en stor og smuk Samling Fotografier af Østgrønlændere. *S. Hansen* har bearbejdet det anthropologiske Materiale i Bind X.

Fra Kysten Nord for Angmagsalik har *Amdrup* paa 67¼° i 1899 fundet Levninger af Eskimoer, der i 1882 ere udgaaede fra Angmagsalik, men senere ere gaaede til Grunde; nogle Redskaber bleve nemlig genkendte af nogle ved Angmagsalik boende gamle Folk.

Endnu nordligere, ved Scoresby-Sund, fandt endvidere *Ryder* i 1891—92 paa 7 Bopladser 50 forladte eskimoiske Vinterhuse, samt en Del Redskaber, Kranier etc., hvoraf man kan paavise, at denne Gruppe, som ovenfor berørt, ikke er naaet saa langt i Kulturudvikling som Angmagsalikerne.

Paa **Vestkysten** er Indsamlingen af ethnografisk Materiale foretaget af *Steenstrup* og *S. Hansen*. Førstnævnte undersøgte under sit 2½ aarige Ophold i Umanak-Partiet i 1878—80 gamle eskimoiske Husruiner og Grave, og hjembragte en betydelig Samling Kranier. S. Hansen supplerede Kranie-Samlingen under sine Rejser i 1885 og 1888, og har endvidere foretaget sammenlignende Maalinger af Legemsformen paa 2—3000 Individer og bearbejdet disse Maalinger i Bind VII.

I Dansk Vest-Grønland lever for Tiden c. 10,800 Eskimoer, i hele det øvrige Grønland kun c. 700, ialt c. 11,500.

Vinterboligerne bygges af Græstørv og Sten, delvis under Jorden, og bestaa af en lang, lav Gang og en aflang, firkantet Stue. Tidligere byggedes *smaa* Huse, et til hver Familie; navnlig paa Østkysten er Ruiner af saadanne fundne af Ryder og Amdrup; senere, naar Beboelsesforholdene blev mere stabile, gik Eskimoerne over til at bygge *store* Huse, et paa hver Boplads, *fælles for alle Pladsens Beboere*, saaledes som Holm fandt dem i Angmagsalik. Undertiden opholder indtil et halvt hundrede Mennesker sig i en saadan Fællesstue paa højst 80 □ Meter, idet kun Sovebrixen, der indtager Halvdelen af Stuen, ved Skindtæpper er adskilt i Underafdelinger, én til hver Familie, der atter hver har sin Tranlampe staaende foran Brixen. Disse Lamper bruges baade til Opvarmning, Kogning og Belysning samt Klædernes Tørring.

Om Sommeren bo Grønlænderne i *Telte*, et til hver Familie.

Af **Befordringsmidler** benyttes *Hunde-Slæder* om Vinteren i Nord- og Øst-Grønland, *Konebaade* om Sommeren. Baadene ere fladbundede, bestaa af et Træ-Skelet, der sammenbindes eller sammenfalses, og som betrækkes med afhaarede Sælskind. Baadene, der have deres Navn af, at de roes af Kvinder, ere kortest paa Østkysten; Aarerne ere bredbladede, ligeledes kortest paa Østkysten.

Grønlændernes vigtigste Befordringsmiddel er dog *Kajakken*, der er uundværlig ved Sælfangsten. Den roes af en Mand, og bestaar af et Træ-Skelet, helt betrukket med Skind; kun i Overdækket findes en rund Aabning, omgivet af en Træring; i denne sidder Grønlænderen med Benene hvilende udstrakt paa Kajakkens Bund; idet hans vandtætte Pels fastsnøres til Træringen, kan Vandet ikke trænge ind i Kajakken, selv om den kæntrer. Aaren er dobbeltbladet.

Til en Kajak hører følgende **Fangstredskaber**:

1) *Harpunen*, der anbringes paa Kajakmandens højre Side; den bestaar af tre Dele: a) *Træskaftet*, der ofte forsynes med to Vinger af Ben i den bageste Ende; i den forreste er den flad, og herpaa anbringes b) *Mellemstykket*, der er af Ben, og er fastbundet saaledes, at det kan bøjes til Siden, uden at Skaftet knækkes; paa Spidsen af Mellemstykket sidder dernæst c) *Harpunspidsen*, hvori er anbragt en lang Line, *Fangeremmen*, der ligger oprullet paa *Kajakstolen* foran Kajakmanden. Denne Stol bestaar enten af en Ring eller som ofte paa Østkysten af en korsdannet Buk med fremstaaende Benknapper, der forhindrer Linen fra i Utide at glide ud. Linen er endelig fastgjort til en luftfyldt *Blære*, paa Østkysten ofte en Dobbelt-Blære, af Sælskind.

Harpunen udkastes ved Hjælp af et *Kastetræ*; idet Harpunspidsen trænger ind i den saarede Sæl, løsnes den fra Mellemstykket, Linen kastes hurtigt ud, og Sælen tumler afsted med Linen og Fangeblæren. Harpunskaftet, der svømmer om i Vandet, tages senere op. Naar Sælen kommer op til Overfladen for at aande, jager Kajakmanden sit andet Redskab:

2) *Lænseren*, Spydet, i Sælen. Denne Lænser ligger paa Kajakken bagtil tilvenstre; den udkastes med Kastetræ; Spidsen er bevægelig, ligesom Mellemstykket paa Harpunen. Med 3) *Fangstkniven* gøres Indsnit i det døde Dyr, for at 4) *Bugsertøjet* kan anbringes, hvorved Sælen fastgøres til Kajakken og slæbes hjem, ofte baaret oppe ved Hjælp af en særlig Blære. Endelig kan nævnes 5) *Blærepilen*, der ligger fortil paa Kajakken, og som

benyttes til Jagt paa smaa Sæler, samt 6) *Fuglepilen*, der er et lille Spyd med tre fortil gaaende Benspidser med Modhager paa Midten af Skaftet, og som udkastes med Kastetræ; det har ligeledes Plads foran paa Kajakken.

Foruden flere andre Former af Harpuner og Lænsere skal her blandt Fangstredskaber *udenfor* Kajakken blot anføres Laxe-Harpuner med to bevægelige Spidser, dannende en Gaffel, hvormed Laxene fanges om Vinteren gennem et Hul i Isen; tregrenede Forke, hvormed Laxene fanges om Sommeren i Elvene; Ulke-Forke; samt Bjørne- og Ræve-Fælder. Iøvrigt henvises til den fortrinlige Samling af Afbildninger af Redskaber paa 41 Tavler i Bind X og XVII.

Af særlig **kunsthistorisk** Interesse er Angmagsalikkernes Sans for Ornamenter og Reliefbilleder af Ben paa Træ; endog geografiske Kort have de udført i Træ-Relief. Hyppigst bestaar Ornamenterne af Dyr og Mennesker, fremstillede i konventionel Form. Især er dette Tilfældet med *Sælen*, hvis Skikkelse danner Hovedmotivet i de fleste Mønstre. Som *G. Holm* har paavist, har denne dekorative Behandling af Sælens Form ved Stilisering ført til Udviklingen af simple Ornamenter, som benyttes paa alle mulige Genstande og undertiden kun give sig tilkende ved ubetydelige Indskæringer. Afbildninger af østgrønlandske Ornamenter etc. findes i ovennævnte Bind X.

g. Arkæologi.

Den islandske Kolonisation, der begyndte 985 eft. Chr., og maa være gaaet til Grunde omkring Aar 1500, falder i to Grupper: *Østerbygden* og *Vesterbygden*. Den første skal i sine Velmagtsdage efter Christendommens Indførelse have haft 12 Kirker, 2 Klostre og 190 Gaarde, efter *Bruuns* Beregning c. 2000 Indbyggere; Vesterbygden 4 Kirker, 90 Gaarde med c. 1000 Indbyggere.

De paalideligste **Kildeskrifter** til disses *Topografi* er efter Prof.

Jónssons Afh. i Medd. XX, 1898: dels to Fjordfortegnelser af Bjørn Jónsson og Arngrimur Jónsson, hvis Afskrifter stamme fra et gammelt Skindhaandskrift, dels Landnamabogen, der stammer fra Tiden omkring 1210—30, Ivar Baardsøns Grønlands Beskrivelse fra det 14de Aarh., samt en særlig Kirkefortegnelse i Flatøbogen. Derimod er f. Ex. Fostbrødresaga og Floamannasaga meget upaalidelige.

Med Hensyn til **ældre Kort** over Grønland har *Steenstrup* paavist, at de ældste Kort: Sigurd Stephanius' Kort af 1570 (90) og Halls Kort af 1605 ere paalidelige (om end kun skitsemæssige), idet de rigtigt angive begge Bygderne *vest* for Grønlands Sydspids; Kortene findes gengivne i Bind IX. *Steenstrup* har endvidere paavist, hvorledes de senere fejlagtige Kort, paa hvilke Østerbygden er flyttet om paa Østkysten, ere opstaaede. Da nemlig Biskop Theodor Thorlacius i 1668—69 udarbejdede sit Grønlandskort, anbragte han fejlagtig mellem de to Bygder det saakaldte «Frobisherstræde» (en af Englænderen Frobisher i 1576 opdaget Bugt i Baffinslandene), og anbragte syd for dette to Øer, samt paa Sydspidsen heraf Cap Farvel. Dette Misfoster af et Grønlandskort blev senere benyttet i stor Udstrækning. Først 1792 godtgjorde *Eggers*, at Østerbygden efter de ældste islandske Kilder maa have ligget vest for Cap Farvel. Endnu 1883 hævdede dog enkelte Forskere den urigtige Opfattelse, men Diskussionen er definitivt afsluttet ved *Holm*'s Exp. til Østkysten i 1883—85.

Opmaaling af Ruiner fra Vesterbygden er foretaget paa to Expeditioner, nemlig af *Jensen* i 1879 og 85 (Kort herover findes i Bind VIII Tavle 11 og Bind XX Tavle 3), fra Østerbygden paa tre Exp., nemlig af *Steenstrup* 1876, *Holm* 1880 og af *Bruun* samt *F. Petersen* i 1894 (Kort findes i Bind VI Tavle 2, Bind XVI, Tavle 19 og Bind XX, Tavle 2). Tegninger af Ruiner findes navnlig i Bind I, VI, VIII og XVI.

Af særlig Betydning er det, at man har fundet Ruiner af 6 **Kirker**, nemlig:

Bredegrad	Grønlandsk Navn	Islandsk Navn	Beskrevet i	Kort og Grundtegning i	Kirkens indvendige Maal i Meter	Kirkegaardens og Kirkens Areal i □ Meter
64⁵/₆	Ujaragsuit . .	Anavik . . .	VIII, p. 108	VIII, T. 7, e	7 × 4	800
61¹/₆	N.-Kagsiarsuk	Brattahlid .	XVI, - 294	VI, T. 2—3	16 × 9	1200
61	Igaliko	Gardar . . .	- - 327	- - 26	25 × 9 og 14 × 8	2000
60⁵/₆	S.-Kagsiarsuk	under Høfde	- - 377	- - 28—31	15 × 5	900
60⁵/₆	Kakortok . . .	Hvalsø . . .	VI, - 96	- - 17—20	14 × 6	1200
60	Ikigait	Herjolfsnes .	- - 136	- - 33, e	—	—

Da de varme Kilder paa Unartok omtales i de islandske Beretninger om Hrafns-Fjord, og da den største Kirke ifølge Islændernes Beretninger var Domkirken i Gardar, har man her aldeles sikre Udgangspunkter for en Identificering af de Kirker og Fjorde, som omtales i de islandske Skrifter. Ifølge Professor *Jónssons* Tydning (Bind XX) maa Kirkerne og Klostrene søges paa følgende Steder:

A. Vesterbygden (Bind VIII):

c. 66 Bredegrad, i Straums-Fjord, formentlig S.-Strømfjord: den nordligst beliggende Kirke.

64⁵/₆ — i Ranga-Fjord, utvivlsomt Godthaabs-Fjord: ved Ujaragsuit *Anavik* Kirken (Nr. 7).

64¹/₄ — i Agna-Fjord, utvivlsomt Ameralik-Fjord: Kirken i Hop (Nr. 51?).

63 — i Lysu-Fjord, formentlig ved Fiskernæs: Kirken paa Sandnes (Steinsnes?).

B. Østerbygden (Bind XVI):

61¹/₆ — i Isa-Fjord, rimeligvis N.-Sermilik: to Kirker, 1) en formentlig ved Ekaluit (Nr. 9 eller 10) og 2) Gardanes-Kirken i Mid-Fjordene, formentlig ved N.-Tasiusak (Nr. 6).

61¹/₆ — i Eriks-Fjord, utvivlsomt Tunugdliarfik-Fjord: tre Kirker, nemlig 1) en ved **Brattahlid**, *Erik den Rødes* berømte Gaard og Lovsigemændenes Hjem,

N.-Kagsiarsuk (Nr. 29), 2) Kirken ved Hardsteinaberg (Dyrnes), formentlig ved Sidlisit (Nr. 22—27?) og 3) Kirken under Sole-Fjeldene, formentlig ved Kordlortok (Nr. 33).

61 Bredegrad, i Ejnars-Fjord, utvivlsomt Igaliko-Fjord: to Kirker, nemlig 1) den til St. Nikolaus indviede *Domkirke ved Bispesædet i* **Gardar**, ɔ: Korskirken ved Igaliko (Nr. 47) og 2) Kirken *under Høfde* i Øst-Fjord, ɔ: S.-Kagsiarsuk (Nr. 66).

60⁵/₆ — i Hvalsø-Fjord, utvivlsomt *Kakortok*: en Kirke (Nr. 83).

60³/₄ — i Siglu-Fjord, formentlig Agdluitsok-Fjord: Vagar Kirken ved Gaarden Foss, formentlig ved Amitsuarsuk (Nr. 91).

60²/₃ — i Hrafns-Fjord, utvivlsomt Unartok-Fjord: et Nonnekloster af Benediktiner-Ordenen, formentlig ved Sarkarmiut (Nr. 97).

60¹/₄ — i Ketils-Fjord, utvivlsomt Tasermiut-Fjord: et til Hellig-Olaf og St. Augustinus indviet Munkekloster, formentlig ved Tasermiutsiak (Nr. 105) samt to Kirker, nemlig 1) Aros-Kirken i Vik, formentlig ved S.-Tasiusak (Nr. 109) og 2) Vatsdalr-Kirken ovenfor Petersvik, formentlig Kingua (Nr. 112).

60 — ved Herjolfnes, utvivlsomt ved *Ikigait*: den sydligst liggende Kirke (Nr. 111).

Senere Udgravninger af Kirkeruiner, hvortil der stærkt trænges, ville forhaabentlig klare Tvivlstilfældene.

Hvad dernæst **Boligerne** angaar, havde man ikke før 1894 med Sikkerhed konstateret en eneste Bolig blandt de mange Ruiner i Grønland; dog havde *Steenstrup* i 1888 fremsat den Anskuelse, at Beboelseshusene fortrinsvis maatte søges i de stærkest sammenfaldne og overvoxede Ruiner og ikke som hidtil antaget i de af de største Sten opførte Bygninger. Efterat Dr. *V. Gudmundsson* paa Grundlag af Studier over den islandske Sagaliteratur havde behandlet Spørgsmaalet om, hvorledes Privatboliger paa Island i Sagatiden maa antages at have set ud, undersøgte Kapt. *Daniel Bruun* Ruinerne fra Østerbygden i Julianehaab-

Distrikt, og godtgjorde herved, at Boligerne her ere af udpræget islandsk Type, ligefra den ældste Form, hvor de tæt sammenstillede Rum saasom Stuen, Soverummet, Ildhuset (Køkkenet) og Madburet o. s. v. staa Side om Side paa en Linie, — til den seneste Udvikling, hvor de findes grupperede i 2 à 3 Rækker paa begge Sider af en Midtergang. Som Exempel skal her beskrives den af Bruun opmaalte Ruin III i Ruingruppe Nr. 29 Bind XVI ved N.-Kagsiarsuk, som utvivlsomt er *Erik den Rødes* Gaard *Brattahlid.*

Gaarden bestaar af et Beboelseshus og tolv Forraadshuse, Stalde etc. beliggende rundt omkring Beboelseshuset i en Afstand af indtil 300 Meter. Selve Beboelseshuset er 25 Meter langt, 7 à 14 Meter bredt, og bestaar af 7 indre Rum. Det østligste Rum, *Stuen*, er 8 × 5 Meter; derfra fører en 3 Meter bred Gang tilvenstre ind til *Ildhuset*, ɔ: Køkkenet, der er 8 × 3 Meter, kendeligt paa en særlig stor Mængde Trækul, Knogler etc. samt en Udgang til Møddingen, Syd for Huset. Vest for Køkkenet ligger et Rum paa 7 × 4 Meter, rimeligvis *Skaalen*, ɔ: Soverummet med Sovebrix; mod Nord ligger tre Rum, et paa 4 × 4 Meter, hvori fandtes Vægstensstykker formentlig fra en Væv; et paa 4 × 3 M., *Madburet*, ɔ: Spisekammeret, samt en større paa 8 × 4 Meter med Udgang mod Nord, muligvis et Gæsterum. Umiddelbart ved Huset laa en *Skemma*, ɔ: et Forraadshus, hvis Beliggenhed stemmer med de islandske Skrifters Beretning. De fundne Knogler vare ifølge Cand. mag. *Winge* af: Svartside, Blæresæl, Rensdyr, Ged (mulig Faar) og Oxe.

Af de andre Ruiner ved Brattahlid ere 2 à 3 Kreatur-, Faare- eller Gedestalde med Hølader, 5 Proviant- eller Forraadshuse, 3 à 4 Folde eller Indhegninger omkring Høstakke. Længere borte fra disse laa andre Stalde og Folde.

Denne Gaard kan anses som Type paa alle de andre *større* Gaarde, som *Bruun* har undersøgt. I adskillige er fundet **Oldsager**, som Direktør *Herbst* og Museumsassistent *V. Boye* har bestemt i Bind VI og XVI. Intet andetsteds i Norden har man

fundet saa **uforstyrrede** og **righoldige** Mindesmærker, af hvilke det daglige Liv i Norden i Sagatiden kan studeres.

Foruden egentlige Gaarde med Udhuse har man ofte fundet Rævefælder, Varder etc. — Et enkelt Sted, ved Igdlerfigsalik Nord for Tangen mellem Eriks-Fjord og Einars-Fjord er fundet to Udkigsruiner 1700 Meter over Havet, hvorfra den hendøende, islandske Kolonis Beboere maaske aarevis med Længsel have spejdet efter Skib med Bud fra Evropa — «det Skib, som aldrig kom».

h. Hydrografi, Meteorologi.

Opmaalingen af Dybderne i Farvandene omkring Grønland viser, at Evropa og Grønland forbindes ved en undersøisk Højderyg paa højst 565 Meter, kaldet **det transatlantiske Telegraf-Plateau**, hvorpaa Færøerne og Island ligge. For Danmark-Strædets Vedkommende er Højderyggens Tilstedeværelse paavist paa Ingolfs Togt i 1879, ført af Kapt. *A. Mourier* med *C. F. Wandel* som Næstkom. Baade Nord og Syd for denne Ryg findes Dybder paa over 3000 Meter med Undtagelse af Banken omkring Jan Mayen paa 70° n. Br., og en lang undersøisk Ryg, der fra Islands Sydvest-Spids strækker sig i sydvestlig Retning ned til 55° n. Br., hvilket er paavist paa Ingolf-Expeditionen 1895—96, ført af *Wandel*.

For Davis-Strædets Vedk. findes det dybe Vand kun op til Godthaab paa 64° n. Br., hvor Havbunden pludselig hæver sig til 200 Meter eller derunder, de saakaldte «Hellefiskebanker», paavist paa Fyllas Togter 1884—89.

Disse Dybdeforhold have stor Indflydelse paa **Strømforholdene**, idet Højderyggen mellem Skotland og Grønland afstænger Polarhavets iskolde Bundvand fra Atlanterhavets Bassin.

Over Højderyggen i Danmark-Strædet sender Golfstrømmen sit varme, salte (over $3^1/_2$% Salt) og derfor temmelig vægtfyldige Vand op langs Islands Vestkyst, — den efter den danske Admiral

C. L. C. Irminger (f. 1802, † 1888) opkalte **Irminger-Strøm** —, der deler sig i to Grene: en østlig, der gaar nord om Island, men stadig holdende sig *under* «den østislandske Polarstrøms» kolde, mindre salte (under $3^1/_2$% Salt) og mindre vægtfyldige Vand — og en vestlig, der bøjer over mod Grønland, analogt holdende sig *under* den østgrønlandske Polarstrøms af mægtig Drivis opfyldte Vand; denne vestlige Gren er paavist paa Ingolf-Expeditionen 1895—96.

I Davis-Strædet gaar den østgrønlandske Polarstrøms Drivis rundt om Cap Farvel op langs Grønlands Vestkyst. Som paavist af *Wandel* paa Fyllas Togt 1889 trænger endvidere det varme Atlanterhavsvand ind i Davis-Strædet, indtil Bundens Hævning paa 64° n. Br. standser dets videre Fremtrængen i Dybet; en Del af den østlige, nordgaaende Strøm afviger derpaa vestefter og forener sig med den kolde Labrador-Strøm, der i den vestlige Del af Davis-Strædet løber i sydlig Retning.

Foruden de nævnte særlig hydrografiske Undersøgelser er Maalinger af Vandets Temperatur, Saltholdighed etc. endvidere foretaget af *Steenstrup* i 1878, *Jensen* 1879, *Topsøe* 1884, *Ryder* 1891—92, *Moltke* 1894, og flere andre. Ved *Rørdam*'s Undersøgelser af Vandprøver fra Øst-Grønland 1891—92, synes at være paavist, at Atlanterhavsvandet har en større Alkalinitet, det vil sige en større Mængde neutralbunden Kulsyre, end Polarvandet.

Hvad dernæst **Vindforholdene** angaar, har *A. Paulsen*'s og *Willaume-Jantzen*'s Undersøgelser af det fra Østkysten i 1883—85 og 1891—92 hjembragte Materiale, sammenlignet med Iagttagelser paa Island, godtgjort, at det store grønlandske Højland danner en næsten uoverstigelig Mur mellem to selvstændige Vindsystemer, Danmark-Strædets og Davis-Strædets; de Barometer-Minima og dermed følgende Forstyrrelser, der hovedsagentlig komme fra Egnen omkring New-Foundlands-Bankerne, gaa i forskellige Retninger, dels op igennem Davis-Strædet, dels op igennem Danmark-Strædet og dels Syd for Island. Det for Grønland i meteorologisk Henseende mest ejendommelige, nemlig *Føhnvindens* («Alpevindens») Hyppighed og Voldsomhed — der gør Grønlands

Vinterklima til et af de mest *foranderlige* paa hele Jorden — maa herefter forklares saaledes:

Paa Vestkysten dannes **Føhnen** ved, at et Barometer-Minimum følger Kysten sydfra; idet de sydlige, ɔ: *varme og fugtige* Vinde strejfe ind over Kystlandets Bjergrygge for at dreje sig spiralformet om Centret af det lave Lufttryk i Havet vest for Kysten, antage de Føhnens Særkende; Luften vil nemlig ved at hæve sig op over Bjerget *udvides* og derved afkøles; dette vil atter bevirke, at Vanddampene *fortættes* og falde som Nedbør ned ad Bjergets Vindside. Ved denne Fortætning vil imidlertid Temperaturen stige, hvilket *modarbejder* den Afkøling, der skyldes Luftens Udvidelse ved at stige opad. Ved Nedstigningen paa Bjergets Læside voxer Luftens Temperatur ved Sammentrykningen, saa at Vinden *dér* ender med at blive en *tør* og *meget* varm Vind. Øst for Centret vil Føhnen have en sydlig, nord for samme en østlig Retning.

Paa Østkysten fremkommer Føhnen ligeledes ved Afbøjninger af en sydlig Luftstrøm; men da Centret her ligger øst for Kysten, faar Føhnen vest for Centret en nordlig, syd for Centret en vestlig Retning.

Det nye i denne Opfattelse er, at man har opgivet Theorien om, at Føhnen gik over Indlandsisen, som afdøde *Hoffmeyer* antog. Det er Kystlandets Bjerge tæt ved Centret, der fremkalde Føhnen. Og da Betingelserne her i høj Grad ere til Stede, blive Føhnvindene hyppige og voldsomme. Paa en Time kan Temperaturen stige 24° Celsius.

Iøvrigt er **Klimaet** meget forskelligt i de forskellige Egne af Grønland; mest ustadigt er det i det ydre Kystland i Syd-Grønland; her er Nedbøren 6 Gange saa stor som i Nord-Grønland. Aarets Middeltemperatur er i Syd-Grønland c. 0°, i Upernivik ÷ 9°; men Temperaturen kan her gaa ned til ÷ 40°. Paa Østkysten maalte Holm ÷ 25, Amdrup ÷ 33 og Ryder ÷ 47° C. Endnu koldere antages der at være over Indlandsisen, antagelig ÷ 65° i de koldeste Maaneder, saa at man her har en *Kuldepol* ligesom i Sibirien.

Nordlysiagttagelser er navnlig foretaget af *Holm* og *Garde* i 1883—85 og af *Ryder* i 1886—87 og 1891—92. En Del af Observationerne ere bearbejdede af Svenskeren *Carlheim-Gyldenskiöld*, ligesom Prlt. *Vedel* ved Iagttagelser fra 1891—92 har bidraget til Løsningen af Spørgsmaalet om Nordlysets Virkning paa Deklinationsnaalen.

Følgende hydrografiske og meteorologiske **Kort** findes i Meddelelserne:

Bind	Tavle		Udført:	
			Aar	af
V	2	Overfladevandets Farve i Atlanterhavet	1878	Steenstrup
I	6	Vejrforholdene i Vest-Grønland og over Atlanterhavet	1878	Hoffmeyer
VI	35	Storisens Forekomst i Davis-Strædet	1881	G. Holm
VII	3	Dybder i Davis-Strædet	1884—89	Wandel
XVII	7	Isgrænsen og Dybderne øst for Grønland	1891—92	Ryder
—	9	Hydrografiske Undersøgelser øst for Grønland	—	—

Endvidere findes i Bind VII, Tavle 4 en Del Profiler af *Wandel*, visende Dybder, Temperatur og Saltholdighed i Havet vest for Grønland, i Bind XVII, Tavle 10—12, tilsvarende Profiler af *Ryder*, vedrørende Havet øst for Grønland. Et Kort over Dybderne i de grønlandske Farvande findes i Geogr. Tidsskrift XIV.

i. Fortegnelse over grønlandsk Literatur.

Sluttelig skal anføres, at afdøde Læge i Grønland *Pfaff* og Skoleinspektør *P. Lauridsen* have udarbejdet en «**Bibliographia Groenlandica**», Meddelelsernes 13de Bind, 247 Sider, indeholdende en Fortegnelse over Værker, Afhandlinger og danske Manuskripter, der handle om Grønland, indtil Aaret 1880 incl.

Af Hensyn til Pladsen er ovenstaaende Oversigt over Hovedresultaterne af Kommissionens og dens talrige Medarbejderes Virksomhed holdt i en encyklopædistisk Form; men forhaabentlig er den fremsatte Oversigt dog tilstrækkelig til at give Læseren en Forestilling om den Skat af videnskabelig Materiale, som her er fremdraget, og om den Planmæssighed og Omsigt, hvormed de rige Fund ere bearbejdede, hvorfor man med Rette har betegnet Grønlands Undersøgelse som «det smukkeste danske videnskabelige Arbejde i dette Aarhundrede».

II. Oversigt over Expeditionerne til Grønland.

Romertal efter Aarstallet angiver det Bind af «Meddelelser om Grønland», hvori Beretning om Rejsen findes.

1876. I, II. Geologerne K. J. V. Steenstrup og afdøde Docent A. Kornerup samt Premierlt. G. Holm undersøgte et 4000 □ km. stort Areal i Julianehaab-Distrikt, samt en Del *Ruiner fra Østerbygden.* Steenstrup undersøgte *Sodalith-Syeniten* og hjembragte en betydelig Samling sjeldne Mineralier herfra især Eudialyt, Arfvedsonit og Gieseckit. Et geologisk Kort udarbejdedes.

1877. I. Geologen Steenstrup og Prlt. J. A. D. Jensen kortlagde Partiet omkring Frederikshaab, fra Tigsaluk, 61½°, til Tininggnertok, 62½°; i Fjordene foretoges Maalinger af *Isbræernes Bevægelse* m. m.

1878. I, II. Prlt. Jensen, Geologen, Docent Kornerup og Landskabsmaler Th. Groth undersøgte Partiet mellem Tiningnertok ved Frederikshaab-Isblink og Godthaab, 64¼°, i hvis Omegn *Ruiner fra Vesterbygden* opmaaltes. Fra 2. til 4. Juli foretoges en mindre Vandring paa Indlandsisen til Dalagers Nunatakker, og fra 14. Juli til 5. Aug. *en større Vandring paa Indlandsisen* fra Frederikshaab-Isblink til *Jensens Nunatakker*, 70 km. fra Isranden, 1700 M. over Havet, — en Vandring, der har været banebrydende med Hensyn til Studiet af Indlandsisen, Morænedannelser m. m. Et geologisk Kort samt Morænekort udarbejdedes. Kornerup hjembragte 120 Plantearter i 1000 Expl., særlig Blomsterplanter

og Laver, bl. a. 27 Plantearter fra «Jensens Nunatakker»; endvidere Mineralier som Turmalin og Beryl i store Krystaller fra nye Findesteder.

1878—80. II, V. Geologen Steenstrup opholdt sig 2½ Aar i Umanak-Partiet i Nord-Grønland, indtil 72° n. Br.; han studerede navnlig Torsukatak- og Umanak-Fjords *Isstrømme*, *Kulformationen* ved Vaigat, *Jernets* Forekomst i Basalten paa Disko og Nugsuak-Halvø, *Planteforsteninger* fra Kridt- og Brunkulstiden, hvoraf hjembragtes et ypperligt Materiale, samt undersøgte gamle eskimoiske Husruiner og Grave, og bl. A. hjembragte en betydelig Samling ethnografiske Genstande samt mange Kranier; endvidere hjembragtes Planter (Laver) fra Svartenhuk-Halvø. Et geologisk Kort udarbejdedes.

1879. II. Prlt. Jensen og R. Hammer samt Geologen Kornerup kortlagde Partiet mellem Kangatsiak, 68¼°, og Holstensborg, 67°; Kornerup studerede navnlig Kløvningsplaner i Klipperne, samt hjembragte flere sjeldne Mineralier, saasom Spinel, samt Laver. Et geologisk Kort udarbejdedes.

1879—80. IV. Prlt. Hammer kortlagde Partiet fra Jakobshavn til Christianshaab, samt foretog Undersøgelser af Indlandsisens Bevægelsesforhold saavel om Sommeren som om Vinteren ved *Jakobshavn-Isfjord*, 69°, Observationer over Sneens og Isens Fordampning, etc.

1880. VI. Prlt. G. Holm, Cand. polyt. C. Petersen og Landskabsmaler Groth undersøgte og optog Terrænkort over 40 Ruingrupper, bestaaende af 300 *Ruiner fra Østerbygden*, deriblandt Kirkeruinerne ved Kakortok, Igaliko og S.-Kagsiarsuk, udgravede Ruiner og hjembragte Oldsager samt indhentede Efterretninger om Beboelsen og Forholdene paa Østkysten; Petersen hjembragte en større Samling Blomsterplanter, 129 Arter i 670 Expl.

1881. VI. Prlt. Holm og Geologen, Cand. polyt. Sylow fortsatte Kortlægningen af Partiet fra N.-Sermilik, 61°, til *Cap*

Farvel, som nu for første Gang besteges af Evropæere, samt naaede op ad *Østkysten* til Kangerajuk, 60¼°. Holm undersøgte endvidere *Storisens Drift* i Davis-Strædet. Sylow undersøgte Skurstriber fra Isens tidligere Udbredelse, samt hjembragte 134 Arter Blomsterplanter i 760 Expl.

1883. VIII. Prlt. Hammer og Geologen Sylow kortlagde et 1000 □ km. stort Terræn mellem Torsukatak-Isfjord, 70°, og Kangatsiak, 68¼°; Sylow hjembragte 64 Arter Blomsterplanter i 240 Expl. Et geologisk Kort udarbejdedes.

1883—85. IX, X. Prlt. Holm og Mineralogen Knutsen samt Prlt. Th. V. Garde og Cand. phil. Eberlin foretog den berømte *Konebaadsexpedition op langs Østkysten.* Efter at et Depot var nedlagt ved Mundingen af Danells-Fjord, Iluilek, 61° paa Østkysten i August 1883, gik Expeditionen tilbage for at overvintre i Nanortalik. Ledsaget af Kateket Johannes Hansen fra Sydprøven roede man næste Foraar paany op langs Østkysten indtil Tingmiarmiut, 62¾°, hvor *Expeditionen deltes.* Garde og Eberlin gik tilbage for paany at overvintre ved Nanortalik, medens Holm, Knutsen og Hansen roede videre nordpaa. Den 25. Aug. 1884 naaedes Graahs Varde paa Dannebrogsø, og den 20. Sept. s. A. naaedes Erik d. Rødes-Ø, 65¾°, c. 800 km. fra Cap Farvel, hvor Landet toges i Besiddelse og kaldtes *Kong Christian IX's-Land.* Under Overvintringen i *Angmagsalik* foretoges bl. A. ethnografiske Studier. I Juli 1885 mødtes de to Afdelinger igen ved Umanak (Griffenfelds-Ø) paa 63°, og fulgtes derefter hjemad til Vestkysten.

Eberlin hjembragte fra denne Tur store Samlinger bl. A. en langt større Samling Laver end hidtil hjembragt fra Grønland, nemlig 150 Arter i 700 Expl., endvidere 130 Arter Blomsterplanter i 500 Expl., Knutsen 36 Arter i 90 Expl. Et geologisk Kort udarbejdedes. Størst Betydning har Expeditionen dog haft ved de enestaaende *ethnografiske Samlinger*, som hjembragtes.

1884. VIII. Prlt. Jensen og Maleren Riis Carstensen kortlagde Partiet fra Holstensborg til Sukkertoppen, 65½°; paa Grund-

lag af disse Maalinger identificeredes senere Itivdlek-Fjord med *Kong Christian IV's-Fjord*, og Kakatsiak med *Mount Cunningham* ved «Danmarks-Havn». Paa Oprejsen døde Mineralogen Lorenzen; i hans Forfald indsamlede Prlt. Jensen 117 Arter Blomsterplanter i 270 Expl.

1884. VII, VIII. Kapt. Normann, Botanikerne Professor Warming og Cand. mag. Th. Holm samt Hydrografen, Dr. phil. Topsøe foretog med Orlogskrydseren «Fylla» *hydrografiske* Undersøgelser i Davis-Strædet fra Godthaab til Disko-Bugt, hvor Hellefiskebanker findes; endvidere kortlagdes en Del Havne. En stor Samling Planter af alle Afdelinger hjembragtes, ligesom Holm foretog zoologiske Indsamlinger navnlig ved Skrabninger paa indtil 500 Meters Dybde.

1885. VIII. Prlt. Jensen og C. Ryder samt Anthropologen, Læge S. Hansen kortlagde Partiet fra Sukkertoppen til Godthaab, hvorved Jensen fuldførte Kortlægningen af den 800 km. lange Strækning fra $61^1/_2$ til $68^1/_4$° n. Br., som han i 1877 var begyndt paa at opmaale. Endvidere undersøgtes forskellige *Ruiner fra Vesterbygden*, deriblandt Kirkeruinen i Godthaab-Fjord. Jensen hjembragte Olivinsten fra Siorsarsuit. S. Hansen med Bistand af Jensen indsamlede et betydeligt Antal Blomsterplanter, 193 Arter i 840 Expl.; Hansen foretog endvidere anthropologiske Studier.

1886. VII. Kapt. T. Braem samt Botanikerne Th. Holm og Dr. phil. Kolderup Rosenvinge foretog med Orlogskrydseren «Fylla» paany Undersøgelser i Davis-Strædet, hvorfra hjembragtes betydelige Samlinger Planter særlig Karplanter og Alger. Th. Holm hjembragte en rig Samling Havdyr til zoologisk Museum.

1886—87. VIII. Prlt. Ryder og Bloch samt Mineralogen Ussing kortlagde den c. 280 km. lange Kyststrækning fra S.-Upernivik til Alison-Bay paa $74^1/_2$°, *det nordligste Punkt paa Vestkysten*, som Kommissionen har ladet undersøge. Ussing indsamlede Mineralier, Blomsterplanter, Laver og Alger. Søoffi-

cererne overvintrede. Temperaturen sank i Febr. 1887 til ÷ 40° C. I April s. A. viste *Upernivik-Bræ* en Hastighed af 38 Meter i et Døgn, 13—14 August 1886. Endelig foretoges talrige anthropologiske Maalinger, Udgravninger af gamle grønlandske Huse og Grave m. m.

1888. XIV, XV. Geologen Steenstrup og Botanikeren Kolderup Rosenvinge berejste Strækningen fra Godthaab til Julianehaab. Steenstrup indsamlede *Mineralier* som Erstatning for, hvad der af saadanne var brændt ved Christiansborg Slots Brand 1884. Steenstrup ledede endvidere for Kryolith-Selskabet den første større Indsamling af Mineralet Eudialyt i Kangerdluarsuk; Udbyttet var 16000 Kilo urent Materiale. Kolderup Rosenvinge studerede navnlig Birkeregionen samt hjembragte en betydelig Samling Planter især Karplanter og Alger.

1888. VII. Anthropologen, Læge S. Hansen berejste Egnene omkring Disko-Bugt og Umanak-Fjord for at fortsætte de i 1885 paabegyndte Studier over Vestgrønlændernes *Anthropologi*.

1889. VII, XV. Zoologen, Cand. mag. Lundbeck og Botanikeren, Cand. mag. Hartz berejste Godthaab-, Frederikshaab- og Julianehaab-Distrikt, førstnævnte for at studere *Insekter*, sidstnævnte hjembragte en meget betydelig Samling Blomsterplanter, Svampe, Laver og Alger.

1889. VII. Kapt. Wandel, Orlogskrydseren «Fylla», foretog *hydrografiske* og zoologiske Undersøgelser i Davis-Strædet som Fortsættelse af de tilsvarende Undersøgelser i 1884 og 1886. Det paavistes, at det varme Atlanterhavsvand trænger op i Davis-Strædet indtil 64°, paa hvilket Sted Havbunden hæver sig kendeligt (Hellefiskebankerne). En Del sjeldne Dybhavsformer hjembragtes.

1890. VII, XV. Zoologerne Lundbeck og Prof. Bergendal (fra Lund) samt Botanikeren Hartz berejste Nord-Grønland, som

Fortsættelse af Expeditionen i 1889. Hartz indsamlede endvidere *Planteforsteninger og Planter.*

1890. VII. Prlt. Bloch og Geografen, Cand. phil. H. Lassen kortlagde Partiet mellem Tigsaluk og Julianehaab. Bloch undersøgte bl. A. Sermitsialik-Bræ. Lassen hjembragte Alger og Karplanter.

1891—92. XVII—XIX. Prlt. Ryder og Vedel, Botanikeren Hartz, Zoologerne Cand. phil. Bay og Læge Deichmann foretog den betydningsfulde Expedition til Scoresby-Sund *paa Østkysten.* Med Fangstskibet «Hekla» naaede de Land ved Franz Josephs-Fjord paa 73½° i Juli 1891, hvor man bl. a. skød Moskusoxer; gik derefter sydpaa, og kastede i Aug. 1891 Anker i Hekla-Havn paa «Danmarks-Ø» c. 150 km. inde i Scoresby-Sund paa 70½° n. Br. Herfra gjordes Baadture og Slædeture i Omegnen. 9. Aug. 1892 forlod Expeditionen Danmarks-Ø; efter at have anløbet Island, besøgte man Angmagsalik i Sept. 1892.

Nordlys iagttoges i 150 Nætter fra Sept. til Marts. Laveste Temperatur var ÷ 47° C. i Marts 1892. Hydrografiske Undersøgelser foretoges; 300 Vandprøver medtoges. Hartz hjembragte en rig Samling Karplanter og en større Samling *Mosser*, end nogensinde tidligere hjemkommen fra Grønland, nemlig 150 Arter, en stor Samling Havalger, tilvejebragte til forskellige Aarstider, 200 Arter Svampe samt Laver, Ferskvandsalger og c. 100 Prøver Kiselalger. Deichmann hjemførte en meget betydelig og godt konserveret Samling af over 100 Arter *Insekter* samt Krebs. Af særlig Betydning er endvidere de af Hartz indsamlede *Planteforsteninger* fra Juraperioden, samt de *ethnografiske* Indsamlinger fra den *tidligere* eskimoiske Bebyggelse af Scoresby-Sund. Et geologisk Kort udarbejdedes.

1892. XV. Zoologen, Adjunkt Traustedt, foretog Undersøgelser af Dyrelivet i Disko-Bugt, navnlig eftersøgtes *Søpunge*, samt *Planteforsteninger* fra Kridt- og Brunkulsperioderne.

1893. XVI. Prlt. Garde og Seclt. C. Moltke kortlagde *Skærgaarden* fra Kitsigsut til Julianehaab, undersøgte Skibshavne og Ankerpladser paa denne Strækning, samt foretog fra 16. til 28. Juni en *Vandring paa Indlandsisen* fra Sermitsialik, 110 km. nordpaa, indtil en Højde af 2200 Meter, — derefter i en buet Linie paa 170 km. tilbage til Udgangspunktet, — en Isvandring, der danner et vigtigt Supplement til Jensens Isvandring i 1878, 110 km. nordligere.

1894. XVI. Prlt. C. Moltke og Seclt. Frode Petersen samt Geologen, Cand. polyt. Jessen kortlagde *Skærgaarden* fra Julianehaab sydpaa til Igdlokasik, som muligvis kunde blive Genstand for Besejling af Handelens Skibe, samt undersøgte Nordre-Sermilik-Bræ. Et geologisk Kort udarbejdedes. Endvidere foretoges Temperatur- og Saltholdighedsmaalinger af Fjordvand, ligesom nogle *Ruiner fra Østerbygden* ved Agdluitsok-Fjord opmaaltes. Endelig hjembragte Jessen Planter fra Skærgaardsøerne, især Havalger.

1894. XVI. Prlt. af Fodfolket Bruun foretog omfattende Udgravninger af *Beboelsesruiner fra Østerbygden* samt af Kirkeruinerne ved Igaliko, N.- og S.-Kagsiarsuk. Endvidere hjembragtes Oldsager og Dyreknogler fra Ruinerne og Affaldsdyngerne. Iagttagelser af Fugleverdenen foretoges.

1897. XIV. Prlt. Frode Petersen, Seclt. Borg, Geologen Cand. mag. Pjetursson og Botanikeren Cand. mag. Kruuse kortlagde Partiet fra Godhavn til N.-Strømfjord, hvorved den sidste Lakune paa *Vestkysten* sydfor Alison-Bay lukkedes. Endvidere undersøgtes Bræerne i Blæsedal ved Godhavn. Kruuse hjembragte betydelige Plantesamlinger.

1897. XIV. Mineralogen Flink (fra Stockholm) indsamlede *Mineralier* i Julianehaab-Distrikt, navnlig fra Kangerdluarsuk og Narsarsuk.

1898. Geologen Steenstrup, Botanikeren M. Pedersen og Maleren H. Moltke besøgte *Disko*'s *Indre*; det paavistes, at alle

Dalene paa denne Ø ere lukkede i Bunden af Bræer fra det indre isbedækkede Højland. Endvidere foretoges Plankton-Undersøgelser. M. Pedersen hjembragte Samlinger især af Mosser og Karplanter.

1898—99. Prlt. Amdrup, Botanikeren og Geologen Kruuse samt Zoologen, Læge K. Poulsen landsattes ved Angmagsalik paa *Østkysten*; fra 10. Sept. til 3. Okt. 1898 gjordes en Baadtur 150 km. nordpaa til 66¼° n. Br.; fra 3. til 9. Februar og fra 22. Februar til 21. Marts foretoges Slæderejser nord paa; efter at have overvintret i Angmagsalik, foretoges fra 21. Juni til 18. August 1899 en Baadtur nord paa, hvor man kortlagde Strækningen til 67⅓° n. Br., hvor Landet den 24. Juli *toges i Besiddelse* i den danske Konges Navn. Depoter nedlagdes paa 66¼ og 67¼ n. Br. Det konstateredes, at Kysten i hele dens Udstrækning med Mellemrum har været beboet af Eskimoere; navnlig ved 67¼° fandtes *Ruiner* fra en uddød Eskimokoloni, hvorfra en betydelig ethnografisk Samling hjembragtes.

Efter Planen vil Amdrup i 1900 lade sig landsætte ved Scoresby-Sund paa 70°, og derfra arbejde sig sydpaa til Angmagsalik, ved Benyttelse af Depoterne, der i 1899 udlagdes.

1899. Geologen Steenstrup ledsaget af Polyteknikeren A. Theilgaard fortsatte den i 1888 paabegyndte Indsamling af Eudialyt i Kangerdluarsuk for Kryolith-Selskabet; Udbyttet var c. 41000 Kilo urent Materiale. Endvidere undersøgtes den gamle røde Sandsten i Igaliko- og Tunugdliarfik-Fjord.

For at forebygge Misforstaaelse tilføjes, at der her kun er medtaget de Expeditioner, der udgik efter Johnstrups eller den grønlandske Kommissions Initiativ, men at der i nævnte Tidsrum fra *dansk* Side tillige er udsendt flere andre Expeditioner til Grønland, nemlig:

paa *Marineministeriets* Foranstaltning: «Fylla»s Togter til Danmark-Strædet **1877** og **78** samt «Ingolf»s Togt i **1879**; Beretninger foreligge i Geogr. Tidskr. II, III og IV;

paa *meteorologisk Instituts* Forslag: A. Paulsens og Ryders Exp. til Godthaab **1882—83**, Beretning i Geogr. Tidskr. VIII samt «Observations Internationales Polaires 1882—83. Expedition Danoise. Copenhague 1886—94»;

og paa *zoologisk Museums* Foranledning: de to Togter til Danmark- og Davis-Strædet **1895** og **96** med «Ingolf». Beretninger foreligge i Geogr. Tidsk. XIII og XIV, i «Vidensk. Medd. fra naturhist. Forening» samt i «Den Danske Ingolf-Expedition», som for Tiden er under Arbejde.

III. Oversigt over Deltagerne i Expeditionerne samt Forfatterne til «Meddelelser om Grønland».

Romertal uden nærmere Betegnelse angiver «Meddelelsernes» Bind.

Georg Carl Amdrup (f. 1866, Prlt. i Flaaden 1891) ledede i 1898—99 Expeditionen til Partiet nord for Cap Dan indtil 67$^{1}/_{3}$°. Beretning i Geogr. Tidsk. XV p. 53—71: «Den østgrønlandske Expedition 1898—99».

Edvard Bay (f. 1867, Cand. phil. 1886, Zoolog) deltog i Ryders Exp. til Scoresby-Sund og Angmagsalik 1891—92 og har i «Medd.» Bind: XVIII, p. 281—84 skrevet om «Vegetationen i Angmagsalik»; XIX p. 1—58 og 251—57: «Hvirveldyr fra Øst-Grønland» samt p. 145—87 og 261—67: «Geologi», Iagttagelser fra Hold with Hope, Scoresby-Sund og Angmagsalik.

B. deltager i Sverdrups Expedition med «Fram» til det nordligste Grønland i 1898—19...

David Bergendal (f. 1855, Dr. phil., fra 1894 Professor i Anatomi i Lund) deltog i Lundbecks Exp. til Nord-Grønland i 1890.

Jacob Christian Demant Bloch (f. 1859, Kpt. i Flaaden 1899) deltog i Ryders Exp. til Upernivik—Alison-Bay-Partiet i 1886—87, samt ledede Opmaalingsexp. til Partiet vest for Julianehaab i 1890; Beretning herom findes i VII, p. 145—62.

Jacob Thorvald Borg (f. 1872, Prlt. i Flaaden 1899) deltog i F. Petersens Exp. til Egedesminde-Distrikt 1897.

Vilhelm Christian Boye (f. 1837, Arkæolog, fra 1885 Ass. ved Nationalmuseet, † 1896) har i XVI p. 438—461 leveret en «Be-

skrivelse af og Fortegnelse over de ved D. Bruun i 1894 i Nordbo-Ruinerne fra Østerbygden fundne Oldsager».

Thorvald Braem (f. 1838, 1889 Kommandør) Chef for Orlogsskonnerten «Fylla» paa dennes andet Togt til Davis-Strædet 1886.

Jacob Severin Deichmann Branth (f. 1831, Cand. theol. 1857, fra 1880 Sognepræst til Ousted-Taaning ved Skanderborg) har som Speciale dyrket Studiet af Laver, og i «Medd.» leveret følgende Bidrag: III p. 457—63: «Lavvegetationens almindelige Karakter»; p. 464—513: «Fortegnelse over grønlandske Laver»; p. 751—62: «Tillæg til Grønlands Lav-Flora, 1892», samt i XVIII p. 83—103 og 484: «Laver fra Scoresby-Sund og Hold with Hope, 1894».

Peter Daniel Bruun (f. 1856, 1898 Kapt. i Forstærkningen; deltog i 1881—82 som Frivillig i Fremmedlegionen i det franske Felttog i Algier og foretog i 1893 Undersøgelser angaaende Huleboerne i Tunis) ledede 1894 den arkæologiske Exp. til Østerbygdens Ruiner; Beretning herom findes i XVI p. 171—407 og 425—38, i Geogr. Tidskr. XIII p. 37—47 samt i «Mellem Fangere og Jægere», Kbhvn. 1897. I «Vidensk. Medd. fra den naturh. Forening» har B. dernæst meddelt «Iagttagelser af Fugleverdenen i Syd-Grønland, 1894».

1896—99 har B. aarlig foretaget Undersøgelser paa Færøerne og Island, hvorved den store Overensstemmelse mellem Nordboernes Kulturliv paa Island og Grønland er godtgjort, jfr. «Nordboernes Kulturliv» I og II, Kbhvn. 1897—99.

B. modtog 1895 «la medaille Coloniale», udnævntes 1897 til Æresmedlem af det islandske Oldsagsselskab i Reykjavik, samt overdroges Ordningen af den danske arkæologiske Afdeling paa Pariserudstillingen 1900 som Medlem af Udstillingskommiteen.

Frederik Christian Emil Børgesen (f. 1866, Cand. mag. 1891, Ass. ved botanisk Have) har i XVIII p. 1—42 og 479—81 beskrevet «Ferskvandsalger fra Øst-Grønland, 1894».

V. Carlheim-Gyllenskiöld (f. 1859, Dr. phil., Fysiker, fra 1898 Sekretær i den svenske Kommite for Gradmaaling paa Spitzbergen) har i VIII p. 289—96 omhandlet: «Iagttagelser af Nordlyset i Upernivik 1886—87», paa Grundlag af Ryders Optegnelser.

Andreas Christian Riis Carstensen (f. 1844, Landskabsmaler) deltog i Jensens Exp. til Holstensborg og Sukkertoppen i 1884. C. besøgte Grønland paany i 1888, udgav den illustrerede Rejsebeskrivelse: «Two summers in Greenland», London 1890, samt udstillede Malerier fra Grønland paa Charlottenborg-Udstillingerne 1885, 86 og 89.

Christian Christiansen (f. 1843, Cand. mag. 1866, 1876 Docent i Fysik ved polyteknisk Læreanstalt, 1882 ved Landbohøjskolen, 1886 Professor i Fysik v. Universitetet) har i XVII p. 161—70 afgivet «Beretning om Resultaterne af Forsøgene over Isdannelse 1891—92».

C. optoges 1875 i det kgl. danske Videnskabernes Selskab, 1892 i det samme Selskab i Christiania, udnævntes 1894 til Dr. med. h. c.

Emil Vilhelm Cohen (f. 1842 ved Horsens, Geolog, 1871 Docent i Heidelberg, 1878 i Strassburg, fra 1886 Professor i Mineralogi i Greifswald i Pommern) har i XV p. 291—304 skrevet: «Über das Vorkommen von Eisencarbid (Cohenit) in terrestrischen Nickeleisen von Niakornak bei Jakobshavn, 1897».

Hans Christian Rasmus Crone (f. 1851, Cand. mag. 1875, Mathematiker, Dr. phil. 1881, fra 1895 Docent ved Landbohøjskolen) har i IX p. 337—39 behandlet: «Vandstands-Maalinger fra Grønland 1883—85».

Henrik Deichmann (f. 1871, Cand. med. 1898, Zoolog), deltog i Ryders Exp. til Østkysten 1891—92, hvorfra han hjembragte en meget betydelig Samling Insekter. I XIX p. 95—104 og 258—59 har han skrevet Afhandlingen: «Insekter fra Øst-Grønland».

Peter Johan Alexej Conradt Eberlin (f. 1862, Cand. phil. 1881, for Tiden ansat i Australien) deltog i Holms Konebaadsexp. til Øst-Grønland 1883—85, hvorfra han hjembragte store Samlinger af Blomsterplanter, Laver og Mineralier. E. har i IX p. 229—33 behandlet «Den terrestriske Refraktion», p. 250—70 skrevet «Om de geologiske Forhold i Dansk Øst-Grønland» samt i Geogr. Tidsk. XI p. 4—6 og 108—9: «Zeni-Gaadens Løsning» og XII p. 33—36: «Den geologiske Udvikling af Grønlands Indlandsis». Endvidere har E. i «Archiv for Mathematik og Naturvidenskab» XII p. 325—38 skrevet: «Blomsterplanterne i Dansk Øst-Grønland», i Bind XIII p. 277—309: «Den historiske Udvikling af Kendskabet til Grønlands Indlandsis», samt i «Meddelelser fra dansk geologisk Forening» Nr. 5 p. 33—47: «Om Indlandsisens Geologi».

Gustaf Flink (f. 1849 i Flo i Sverige, fra 1871 Folkeskolelærer i Stockholm) foretog i 1897 Indsamlinger af Mineralier i Julianehaab-Distrikt, og har i XIV p. 221—62 og 408—16 leveret en «Berättelse om en mineralogisk Resa i Sydgrönland», i «Zeitschrift für Krystallographie etc.» 1894 p. 344—67: «Beschreibung eines neuen Mineralfundes aus Grönland», samt i XXIV: «On the Minerals from Narsarsuk on the Firth of Tunugdliarfik in Southern Greenland».

F. tildeltes 1886 for mineralogiske Arbejder «Minnespenning» i Guld af Videnskabsakademiet i Stockholm.

Thomas Vilhelm Garde (f. 1859, Kapt. i Flaaden 1898) ledede den sydlige Afdeling af Holms Konebaadsexp. til Øst-Grønland 1883—85, hvorom han afgav Beretning i IX p. 98—126 og 167—95; magnetiske Observationer meddeles p. 313—24. Endvidere har G. i Geografisk Tidskrift IX, X og XI skrevet mindre Artikler om Østgrønlænderne og om Isen i Davis-Strædet 1889.

1893 ledede G. dernæst Exp. til Partiet Vest for Julianehaab samt Vandringen paa Indlandsisen fra Sermitsialik, beskrevet i Medd. XVI p. 1—71 samt i Geogr. Tidsk. XII p. 149—57.

1896 skrev G. «Vejledning til Besejling af Kolonierne i Vest-Grønland», udgivet af den grønlandske Fællesfond.

G. har modtaget den franske Prix de La Roquette i Bronce.

Ernst Thorvald Groth (f. 1847, Landskabsmaler, † 1891) deltog i Jensens Exp. til Strækningen fra Godthaab til Frederikshaab-Isblink og Vandringen paa Indlandsisen 1878, samt i Holms Exp. til Julianehaab-Distrikt 1880; en stor Del af Tegningerne af Ruinerne fra Østerbygden i Bind VI skyldes Groth.

Carl Christian Howitz Grønlund (f. 1825, Cand. theol. 1850, Botaniker, berejste som saadan Island 1868 og 76, fra 1879—99 Bestyrer af Ny-Carlsbergs fysiologiske Laboratorium, 1891 titulær Professor) har i III p. 449—56 behandlet: «Laver, Literatur-Oversigt, Lav-Samlinger og Samlere» samt i V oversat Heer's Afh. om fossile Planter.

Ingebright Severin Hagen (f. 1852 i Throndhjem, Cand. med. 1883, fra 1899 Distriktslæge i Opdal, S.-Throndhjems Amt) har i XV p. 444—45 leveret Bidrag ang. Mosser fra Øst-Grønland.

Rørd Regnar Johannes Hammer (f. 1855, Kapt. i Flaaden 1890) deltog i Jensens Exp. til Holstensborg og overvintrede 1879—80 i

Jakobshavn, jvf. IV p. 1—67: «Undersøgelser ved Jakobshavn-Isfjord og nærmeste Omegn»; astronomiske Observationer 1880 meddelt i IV p. 254—55.

1883 ledede H. Exp. til Torsukatak—Kangatsiak i Nord-Grønland, omtalt i VIII p. 1—24 og 30—32. Hammer har givet en Oversigt over de danske Undersøgelser i Grønland fra 1806 til 1883, i Tidskr. f. Søvæsen, 1884, p. 378—99. Endvidere har H. i Geogr. Tidsk. XII p. 18—25 behandlet Spørgsmaalet: «Om de store Isfjældes Dannelse», samt i Salmonsens store Konversationslexikon behandlet Grønlands Geografi og Historie.

Hans Jacob Hansen (f. 1855, 1875 Medhjælper ved zoologisk Museum, Cand. mag. 1879, Dr. phil. 1883) har XIX p. 121—32 og 259—60 behandlet: «Hav-Edderkopper, Skjoldkrebs og Ringkrebs fra Øst-Grønland, 1891—92». H. deltog i Ingolf-Expeditionen i 1895.

Johannes Hansen, kaldet **Hanserak** (f. 1837, grønlandsk Kateket i Sydprøven, Sønnedattersøn af Julianehaabs Grundlægger, Kolonibestyrer Anders Olsen) ledsagede Holm paa Konebaadsexp. til Østkysten 1884—85 og har i X p. 183—200 leveret en «Liste over Beboerne af Grønlands Østkyst, 1884».

Søren Hansen (f. 1857, Cand. med. 1885, Anthropolog, fra 1895 Politilæge i Kjøbenhavn) deltog i Jensens Exp. til Sukkertoppen—Godthaab i 1885, hvor han paabegyndte anthropologiske Undersøgelser, samt fortsatte disse i 1888 i Partiet omkring Disko-Bugt og Umanak-Fjord, og har tillige bearbejdet tilsvarende Materiale fra Østkysten. Resultaterne ere nedlagte i følgende Afhandlinger: i VII p. 163—250 og 274—78: «Bidrag til Vestgrønlændernes Anthropologi, 1892», i X p. 1—41: «Bidrag til Østgrønlændernes Anthropologi, 1886» samt i XVII p. 345—56: «Bidrag til Eskimoernes Kraniologi, 1895».

H. er Medlem af Société d'anthropologie de Paris og Deutsches anthropologisches Gesellschaft, samt officier d'académie.

Nikolaj Eg Kruse Hartz (f. 1867, Cand. mag. 1895, Botaniker, fra 1897 Ass. ved Danmarks geologiske Undersøgelse) deltog i Lundbecks Exp. til Syd-Grønland 1889 og til Nord-Grønland 1890 samt i Ryders Exp. til Østkysten 1891—92. H. har leveret følgende Bidrag til Medd.: III p. 995—1016: «Fortegnelse over Stednavne i Conspectus florae Groenlandicae»; XV p. 1—60 og 449—51: «Botanisk Rejseberetning fra Vest-Grønland 1889—90»; XVIII p. 105—281 og 485

—504: «Øst-Grønlands Vegetationsforhold med Beskrivelse af de besøgte Lokaliteters Vegetation»; p. 285—314: «Almindelige Bemærkninger om Vegetationen i Scoresby-Sund»; p. 315—93 og 505—10: «Blomsterplanter og Karsporeplanter fra NØ.-Grønland og Angmagsalik»; p. 467—68 og 512—13: «Efterskrift» ang. Plankton og Diatomeer paa Drivisen; XIX p. 215—48: «Planteforsteninger fra Cap Stewart i Øst-Grønland, med en historisk Oversigt». H. har endvidere i Salmonsens Konversationslexikon behandlet Afsnittet «Grønlands Planteverden».

Oswald Heer (f. 1809, berømt Botaniker og Geolog, fra 1852—82 Professor i Zürich, † 1883) har bl. A. bearbejdet de righoldige Samlinger af Planteforsteninger fra Disko-Partiet, som Steenstrup hjembragte. Bd. 7 af hans «Flora fossilis arctica» er helt baseret paa de danske Samlinger. Hans «Algemeine Bemerkungen» til dette Arbejde findes oversat af Professor Grønlund: V p. 79—202, ligesom de dertil hørende 109 Tavler, et geologisk Kort og to Landskabsbilleder ledsage V som Tillæg.

Niels Henrik Cordulus Hoffmeyer (f. 1836, 1865 Kapt., fra 1872 Bestyrer af Meteorologisk Institut, † 1884), har i I p. 165—72 leveret Afhandlingen: «Om Vejrforholdene i Vest-Grønland og over det nordlige Atlanterhav Juli 1878».

Gustav Frederik Holm (f. 1849, Kommandør i Flaaden og Direktør for Søkort-Arkivet 1899; fra Decbr. 1896 Medlem af den grønlandske Kommission) deltog i Steenstrups Exp. til Julianehaab-Distrikt i 1876; astronomiske Observationer herfra har H. meddelt i II p. 91—100.

H. ledede derefter i 1880 og 1881 to Expeditioner til det sydligste af Vest- og Østkysten. I VI p. 57—145 har H. givet en udførlig «Beskrivelse af Ruiner i Julianehaab-Distrikt, 1880»; p. 147—77 en «Geografisk Undersøgelse af Grønlands sydligste Del, 1881»; p. 181—90 behandlet «Storisens Udbredelse i Davis-Strædet, 1881», samt p. 191—92 meddelt «astronomiske Observationer fra 1880 og 81».

1883—85 ledede H. dernæst den store Konebaadsexp. til Øst-Grønland, — i ethnografisk Henseende den resultatrigeste Rejse, som er udgaaet her fra Landet til Grønland. — «Dansk Grønland» blev herved udvidet med Kyststrækningen «Kong Christian den IX's-Land», og her blev den nye danske Koloni ved Angmagsalik anlagt af Holm i 1894. Fra denne Rejse har H. leveret en stor Række Afhandlinger, nemlig i IX p. 53—97 og 127—43: «Beretning om Konebaads-Exp. 1883—85»; p. 145—66 og 196—225: «Om de geografiske Forhold

i Dansk Øst-Grønland»; p. 325—37: «Nordlys-Iagttagelser ved Angmagsalik»; p. 338—39: «Om Vandstands-Maalinger», og p. 341—50: «Liste over Stednavne i Dansk Øst-Grønland»; endvidere i X p. 43—182: «Ethnologisk Skitse af Angmagsalikerne», p. 201—6: «Bemærkninger til Kateket Joh. Hansens Liste over Beboerne af Øst-Grønland»; p. 235—334: «Sagn og Fortællinger fra Angmagsalik», og p. 347—60: «Liste over den ethnografiske Samling fra Angmagsalik 1885».

Endvidere i Geogr. Tidsk. VIII p. 79—98: «Konebaads-Exp. til Grønlands Østkyst 1883—85; IX p. 25—29: «Cap Dans Beliggenhed»; XI p. 15—27: «Bidrag til Kendskabet om Eskimoernes Herkomst»; XII p. 247—55: «Oprettelse af Missions- og Handelsstationen Angmagsalik, 1894». Sammen med Garde udgav H. dernæst Skriftet: «Den danske Konebaads-Exp. til Grønlands Østkyst», Kbhvn. 1887.

H. modtog i 1891 Guldmedaillen Prix de La Roquette fra Société de Geographie, Paris, og i Decbr. 1894 det danske geografiske Selskabs Guldmedaille.

Theodor Holm (f. 1854, Cand. phil. 1881, Botaniker, deltog i Hovgaards Exp. med Dijmphna til det kariske Hav i 1882—83, fra 1888 ansat ved Nationalmusæet i Washington, 1893 ved Departement of agriculture), deltog i Fyllas Togter til Davis-Strædet 1884 og 86 og har i VIII p. 151—71 afgivet Beretning om de paa Fyllas Togt 1884 foretagne zoologiske Undersøgelser, samt i Englers «Botan. Jahrbücher» VIII behandlet de botaniske Undersøgelser.

Adolph Severin Jensen (f. 1866, Cand. mag. 1892, Ass. ved zool. Musæum) har efter Zoologen Posselts Død udarbejdet Afhandlingen om «Grønlands Bløddyr og Armfødder» i XXIII p. 1—298.

Christian Erasmus Otterstrøm Jensen (f. 1859, Cand. pharm. 1882, fra 1886 Bestyrer af Hvalsø Apothek), har som Speciale studeret Mosser, og i Forening med afdøde Prof. Lange udarbejdet Afhandlingen «Mosser» i III p. 309—446 samt alene skrevet Afhandlingen «Mosser fra Øst-Grønland, 1897» i XV p. 363—443 og 463—64.

Jens Arnold Diedrich Jensen (f. 1849, Kapt. i Flaaden 1886, fra 1889 Navigationsdirektør) har paa ialt 5 Rejser opmaalt Strækningen fra $61^1/_2°$ til $68^1/_2°$ n. Br. I 1877 deltog J. saaledes i Steenstrups Exp. til Partiet omkring Frederikshaab; astronomiske Observationer herfra meddelt i II p. 101—12.

1878 ledede J. dernæst Exp. til Frederikshaab-Isblink—Godthaab,

og ledede her Vandringerne paa Indlandsisen dels til Dalagers Nunatakker dels til de efter J. opkaldte «Jensens Nunatakker». Beretning om denne Rejse findes i I p. 11—15 og 17—76, astronomiske Observationer meddelt I p. 153—64.

1879 ledede J. Exp. til Partiet nord for Holstensborg; Beretning herom afgiven i II p. 113—47; astronomiske Observationer meddelt i II p. 195—208.

1884 ledede J. Exp. til Holstensborg—Sukkertoppen, og fortsatte 1885 med Opmaaling af Partiet Sukkertoppen—Godthaab. Om disse tvende Rejser har J. afgivet Beretning i VIII p. 33—121 bl. a. omhandlende Ruinerne fra Vesterbygden p. 100—118.

Endvidere har J. udgivet Skriftet: «Om Indlandsisen i Grønland», Kbhvn. 1888.

Axel Hans Jessen (f. 1868, Cand. polyt. 1890, Statsgeolog) deltog 1894 i Exp. til Skærgaarden syd for Julianehaab under Moltke, sammen med hvem han i XVI p. 93—107 beskriver: «Undersøgelser af N.-Sermilik-Bræ» samt p. 123—69 meddeler «Geologiske Iagttagelser» fra samme Rejse.

Johannes Frederik Johnstrup (f 1818, Cand. polyt. 1844, Docent ved Sorø Akademi 1846, Overlærer ved Latinskolen sammesteds 1850—66, derefter Professor i Mineralogi og Geognosi ved Kjøbenhavns Universitet til sin Død, 1894. J. var kort forinden blevet Æresdoktor). Som i Indledningen bemærket, har J. taget Initiativet til de her omhandlede Expeditioner til Grønland, efter selv i 1874 at have besøgt Kryolith-Bruddet ved Ivigtut. Fra 1878 til sin Død var han Formand for den grønlandske Kommission, ledede Redaktionen af «Meddelelserne», skrev Resuméer paa Fransk til et stort Antal af Bindene, samt gav flere selvstændige Bidrag af geologisk Interesse, saaledes i II p. 78—79: «Om Forekomsten af Lievrit og Lithionglimmer i Grønland», p. 154—56: «Om Mineralet Spinel, fundet af Kornerup 1879». Endvidere udgav J. i 1878 Mineralogen Gieseckes Dagbog fra 1806—13.

J. var 1864 optaget i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab, og blev efterhaanden Medlem af en Del tilsvarende Selskaber i Udlandet.

Finnur Jónsson (f. 1858, Cand. philol. 1883, Dr. phil. 1884, fra 1898 Professor i nordisk Filologi) har i XX p. 265—329 og 346—51 leveret Afhandlingen: «Grønlands gamle Topografi efter Kilderne», med Udkast til Identificering af Øster- og Vesterbygdens Fjorde, Kirker,

Gaarde etc.; jvf.: «Kort Udsigt over den islandsk-grønlandske Kolonis Historie», Nordisk Tidsk. 1893, p. 533—59.

Hans Knutsen (f. 1857 i Christiania, Cand. mineral., norsk Bjergingeniør 1881, tysk Hytteingeniør ved Universitetet i Freiberg 1887, ansat ved «The London and Hamburg Gold Recovery Comp. Lim.» i Kalgoorlie i Vest-Australien) deltog i Holms Konebaadsexp. til Angmagsalik 1883—85 og har i IX p. 235—49 skrevet: «Om de geologiske Forhold i Dansk Øst-Grønland».

Janus Lauritz Andreas Kolderup Rosenvinge (f. 1858, Cand. mag. 1882, Dr. phil. 1888, fra 1886 Bibliothekar ved botanisk Haves Bibl., 1898 Docent i Botanik ved Kbhvns. Universitet) deltog i Fyllas Togt 1886 til Davis-Strædet, samt i Steenstrups Exp. til Godthaab—Julianehaab 1888, og indsamlede paa disse navnlig Svampe og Alger; R. har til Medd. skrevet følgende Afhandlinger: III p. 645—749: «2det Tillæg til Grønlands Blomsterplanter og Karsporeplanter», p. 763—981: «Grønlands Havalger, 1893», jvf. «Les Algues marines du Groenland» i «Annales des sciences naturelles», 7 sér. t. 19. p. 53—164, Paris 1894; XV p. 61—72 og 451—52: «Nye Bidrag til Vest-Grønlands Flora, 1896»; p. 73—250 og 452—63: «Det sydligste Grønlands Vegetation»; XX p. 1—125: «Deuxième Mémoire sur les Algues marines du Groenland»; p. 129—243 og 339—46: «Om Algevegetationen ved Grønlands Kyster».

Andreas Nicolaus Kornerup (f. 1857, Cand. polyt. 1878, fik s. A. Adgang til Kunstakademiet, 1880 Docent i Jordbundslære ved Veterinær- og Landbohøjskolen, † 1881), deltog i Steenstrups Exp. til Julianehaab 1876, om hvilken K. under Steenstrups Fraværelse aflagde Beretning i II p. 1—26

1878 deltog K. i Jensens Exp. til Godthaab—Frederikshaab-Isblink samt Isvandringerne til Dalagers og Jensens Nunatakker, hvor han navnlig studerede Moræners Dannelse, Skurstriber etc., jvf. I p. 77—139: «Geologiske Iagttagelser fra Vestkysten» samt p. 150—52: «Det organiske Liv paa den østligste af Jensens Nunatakker».

1879 deltog K. dernæst i Jensens Exp. til Partiet nord for Holstensborg, jvf. II p. 149—94: «Geologiske Iagttagelser fra Vestkysten» samt III Indledning p. 27—36 og p. 224—31: «Bemærkninger om Grønlands almindelige Naturforhold».

I Geogr. Tidsk. har K. skrevet følgende Afhandlinger: II Extra Nr. p. 11—17: «Minder fra en Rejse i Syd-Grønland, 1876»; IV

p. 2—9: «Om Grønlands Natur i forskellige Dele af Landet», samt i «Tidskr. for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben» 1880, p. 193—226: «Om Grønlands Indlandsis». Endvidere har K. efterladt sig en betydelig Samling Akvareller og Tegninger.

K. blev 1880 udenlandsk Medlem af Geologiska föreningen i Stockholm.

Christian Kruuse (f. 1867, Cand. pharm. 1889, Cand. mag. 1895, Botaniker og Geolog) deltog 1897 i Petersens Exp. til Godhavn—N.-Strømfjord, jvf. XIV p. 348—99: «Vegetationen i Egedesminde Skærgaard», samt i Amdrups Exp. til Østkysten 1898—99, jvf. Geogr. Tidsk. XV p. 64—69: «Naturforholdene paa Øst-Grønlands Kyst mellem 66° og 67° 22′ n. Br.»

Johan Martin Christian Lange (f. 1818, Botaniker, 1846—48 Lektor ved Sorø Akademi, 1851 Bibliothekar ved botanisk Have, 1856—76 Direktør for samme, fra 1856 Udgiver af Flora Danica, 1858—93 Lærer i Botanik ved Landbohøjskolen, 1861 titulær Professor, † 1898) — har givet meget betydelige Bidrag til Meddelelserne, saaledes: I p. 141—50: «Bemærkninger om de af Kornerup i 1878 samlede Planter i Grønland», III p. 1—223: «Oversigt over Grønlands Blomsterplanter og Karsporeplanter»; p. 233—308: «1ste Tillæg til Blomsterplanter og Karsporeplanter», og i Forening med C. Jensen p. 309—421 og 427—46: «Grønlands Mosser».

Endvidere VIII p. 131—50: «Om de af Expeditionerne 1880—85 samlede Karplanter fra Vest-Grønland»; p. 281—88: «Om de af Expeditionerne 1886—87 samlede Karplanter» og IX p. 271—83: «Bemærkninger om de i 1883—85 indsamlede Planter fra Østkysten».

L. optoges 1865 i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab og blev 1877 Æresdoktor i Upsala.

Holger Jørgen Lassen (f. 1868, Cand. phil. 1887, Geograf, Ass. ved Meteorologisk Institut fra 1894, † 1897) deltog i Blochs Exp. til Partiet Vest for Julianehaab i 1890.

Peter Lauridsen (f. 1846, 1867 Seminarist, 1891 Skoleinspektør ved Husumgades Friskole i Kjøbenhavn) har bearbejdet og afsluttet det af Læge Pfaff paabegyndte meget omfattende Arbejde «Bibliographia Groenlandica», der udgør Bind XIII af Meddelelserne.

Johannes Theodor Lorenzen (f. 1855, Cand. polyt. 1877, fra 1878 Ass. ved mineralogisk Museum, død paa Oprejsen til Grønland 1884)

har bestemt en meget stor Del af de i Grønland fundne sjeldne Mineralier, og beskrevet disse i følgende Afhandlinger: II p. 43—77: «Undersøgelser af nogle Mineralier i Sodalith-Syeniten fra Julianehaab-Distrikt, 1876»; IV p. 133—72: «Kemisk Undersøgelse af det metalliske Jern fra Grønland samt nogle af de dermed følgende Bjergarter, 1878—80»; VII p. 1—31: «Undersøgelser af Mineralier i Grønland» og p. 33—46: «Fortsatte Undersøgelser af Mineralier fra Kangerdluarsuk».

Charles Louis Perceval de Loriol (f. 1828, Geolog og Zoolog i Genf) har i V p. 203—13 beskrevet de fossile Saltvandsdyr, der er fundet i Nord-Grønland.

William Lundbeck (f. 1863, Cand. mag. 1895, Zoolog) ledede Expeditionerne til Vestkysten 1889 og 90, og har i VII p. 105—44 og 269—73 beskrevet: «Insekt-Undersøgelser i Vest-Grønland», XIX p. 105—20: «Fortegnelse over indsamlede Insekter fra Ryders Østkystexp. 1891—92», samt i Salmonsens Konversationslexikon behandlet Afsnittet «Grønlands Dyreverden».

L. deltog endvidere i Ingolf-Expeditionen 1895 og 96.

Sven Andreas Bernhard Lundgren (f. 1843, Dr. phil. 1880, Professor i Geologi i Lund, † 1897) har i XIX p. 189—214 og 268—71 leveret «Anmærkninger om nogle Jurafossiler fra Cap Stewart i Øst-Grønland, 1895».

Joh. Chr. Moberg (f. 1854, Dr. phil., 1895 Docent i Geologi i Lund) har i XX p. 245—63 leveret «Bidrag til Kendskabet til Steenstrupin, 1898».

Carl Poul Oskar Greve Moltke (f. 1869, Prmlt. i Flaaden 1894, indtil 1899 fung. Legationssecretair ved det danske Gesandtskab i London) deltog i Gardes Exp. til Skærgaarden Vest for Julianehaab samt Isvandringen fra Sermitsialik i 1893, og ledede i 1894 Opmaalingsexpeditionen til Skærgaarden Syd for Julianehaab, beskrevet i XVI p. 73—92; i samme Bind p. 108—22 meddeler M. Resultaterne af Temperatur- og Saltholdigheds-Maalinger af Fjordvandet, og beskriver p. 93—107 sammen med Geologen Jessen «Undersøgelser af Nordre-Sermilik-Bræ».

Harald Viggo Greve Moltke (f. 1871, Seclt. i Hæren, Portraitmaler) deltog i Steenstrups Exp. til Nord-Grønland i 1898, og ledsager A. Paulsen paa hans Nordlys-Exp. til Island 1899—1900.

Carl Otto Emil Normann (f. 1839, Kapt. i Flaaden 1877, 1881—86 Chef for Marineministeriets Admiralitetskontor, 1887—96 Direktør for Det Forenede Dampskibsselskab, 1891 Kommandør, † 1899) havde allerede i Aarene 1862—69 sejlet paa Grønland efter Kryolith og samtidig beskæftiget sig med arktisk Literatur, bl. A. beskrevet «Hval-, Hvalros- og Sælhundefangstens Historie og Udvikling i de arktiske Farvande» i Tidsk. f. Søvæsen 1865 og 1867 samt i Geogr. Tidsk. II p. 49—63 givet en Skildring af «En Rejse langs Grønlands Østkyst 1777». I Medd. VI p. 33—56 fremsatte N. sit Forslag til en Exp. til Østkysten, med historiske Oplysninger om tidligere Forsøg, og ledede Aaret efter, i 1884, Orlogskrydseren «Fylla» paa dennes Togt til Davis-Strædet.

Morten Pedersen (f. 1872, Cand. phil. 1895, Botaniker) deltog i Steenstrups Exp. til Nord-Grønland 1898.

Carl Ludvig Petersen (f. 1856, Cand. polyt. 1880, fra 1888 Inspektør ved Smør- og Margarine-Kontrollen i Aarhus) deltog i Holms Exp. til Syd-Grønland 1880.

Frode Benjamin Petersen (f. 1868, Prlt. i Flaaden 1895) deltog i Moltkes Opmaalingsexp. til Skærgaarden Syd for Julianehaab i 1894, samt foretog Undersøgelser af nogle Ruingrupper ved Agdluitsok-Fjord m. m., som P. har beskrevet i XVI p. 408—24.

1897 ledede P. dernæst Opmaalingsexp. til Egedesminde-Distrikt, Beretning herom findes i XIV p. 263—87. I XX p. 331—36 har P. skrevet Afhandlingen: «Identificeringen af Halls Brade-Ransons Forde».

Christian Georg Fred. Pfaff (f. 1823, Cand. med. 1854, Læge i Jakobshavn 1854—76, derefter Læge i Kbhvn., † 1882), har i Løbet af en lang Aarrække samlet Materiale til den efter hans Død af P. Lauridsen udgivne «Bibliographia Groenlandica», der udgør Bind XIII af Meddelelserne.

Helgi Pjetursson (f. 1872, Cand. mag. 1897, Geolog) deltog i Petersens Exp. til Nord-Grønland i 1897, og har i XIV p. 288—347 leveret «Geologiske Optegnelser fra Egedesminde-Distrikt».

Knud Albert Erasmus Poulsen (f. 1872, Cand. med. 1898, Zoolog) deltog i Amdrups Exp. til Østkysten 1898—99, jvf. Geogr. Tidskr. XV p. 69—76: «Zoologiske Meddelelser m. m.»

Henrik Julian Posselt (f. 1863, Cand. mag. 1887, Medhjælper ved zoologisk Museum, fra 1892 Redaktør af Fiskeritidende, † 1896) har i XIX p. 59—94 og 257—58 beskrevet: «Øst-Grønlands Bløddyr», samt gjort Forarbejderne til Afhandlingen «Grønlands Bløddyr og Armfødder» i XXIII p. 1—298, efter Posselt Død udgivet af A. S. Jensen.

Niels Frederik Ravn (f. 1826, Kommandør 1873, Marineminister 1873—75, Direktør i Marinemin. 1875—79, paany Minister siden 1879, Viceadmiral 1886) deltog i «Galatheas» Jordomsejling 1845—47, studerede derefter arktiske Forhold, skrev bl. A. en fortrinlig «Udsigt over de Rejser, som ere foretagne for at finde Nordvestpassagen», udgivet i Kbhvn. 1860, og indtraadte 1878 i den grønlandske Kommission ved dennes Oprettelse, et Foretagende, R. omfattede med betydelig Interesse, indtil hans Stilling som Marineminister i Forening med hans Virksomhed som Rigsdagsmand nødte ham til i 1890 at udtræde af Kommissionen.

Hinrich Johannes Rink (f. 1819, Dr. phil. 1844, Geolog og Ethnograf, 1853—55 Kolonibestyrer i Julianehaab, 1855—58 i Godthaab, 1858—68 Inspektør i Syd-Grønland, 1871—82 Direktør for den Kgl. grønlandske Handel, † 1893) deltog 1845—47 sammen med fornævnte N. F. Ravn i «Galatheas» Jordomsejling, og foretog derefter 1848—51 sin første Rejse til Grønland, hvor han dels optog et fortrinligt Kort over Nord-Grønland, dels foretog Undersøgelser over Indlandsisens Naturforhold, der har sikret ham et varigt Navn som Videnskabsmand.

1851 udnævntes han til Medlem af en Kommission, der var nedsat for at behandle grønlandske Anliggender, og besøgte foranlediget heraf Syd-Grønland 1852. Samme Aar fik han Videnskabernes Selskabs Sølvmedaille for en Afhandling om Nord-Grønlands geografiske Beskaffenhed. 1854 og 57 udkom hans Hovedværk: «Grønland», der 1860 udgaves paa Tysk og 1877 i omarbejdet Form paa Engelsk: «Danish Greenland, its people and its products», et Værk, der maa sammenstilles med Egedes «Perlustration».

1858 kastede Rink sig over Ethnografien, udgav 1866 med Suppl. 1871 «Eskimoiske Eventyr og Sagn, oversatte efter de Indfødtes Meddelelser», 1868 «Om Grønlændernes gamle Tro», 1870 «Eskimoisk Digtekunst», 1871 og 1890 «Om Grønlændernes Herkomst», 1885 «De eskimoiske Dialekter». At han i 1878 indtraadte i den grønlandske Kommission ved dennes Oprettelse, var en Selvfølge. I denne forblev han til sin Død, og har stadig givet meget betydningsfulde Bidrag til «Meddelelserne»; saaledes i VIII p. 271—79: «Om Indlands-

isen og Isfjeldenes Oprindelse», X p. 207—34 «Den østgrønlandske Dialekt» og p. 335—45: «Bemærkninger til G. Holms Samling af Sagn og Fortællinger fra Angmagsalik», samt endelig hans 2det Hovedværk: «The Eskimo tribes, their distribution and characteristics, especially in regard to language; with a comparative vocabulary», hvilket Værk udgør 11te Bind af Meddelelserne.

Endvidere har R. i Geogr. Tidsk. I p. 25—30 skrevet «Nogle Bemærkninger om de nuværende Grønlænderes Tilstand», p. 112—19: «Om Indlandsisen og om Frembringelsen af de svømmende Isfjelde»; VIII p. 139—45: «Østgrønlænderne i deres Forhold til Vestgrønlænderne og de øvrige Eskimostammer», IX p. 63—73: «De nyeste Undersøgelser i Grønland m. H. t. Indlandet og de svømmende Isbjærges Oprindelse», p. 118—31: «De nyeste ethnografiske Undersøgelser i Nord-Amerika», samt i X p. 86—94: «De danske Undersøgelser i Grønland 1876—88, en Oversigt over Indholdet af Meddelelser om Grønland».

R. optoges 1864 i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab.

Det er saaledes en meget betydningsfuld Virksomhed, Rink har udfoldet baade som Geolog og Ethnograf, foruden at han paa helt andre Omraader, navnlig som mangeaarig Embedsmand i den Kgl. grønlandske Handels Tjeneste, har indlagt sig varig Fortjeneste som «Grønlændernes Velgører».

Frederik Georg Emil Rostrup (f. 1831, Cand. polyt. 1857, Botaniker, 1858—83 Lærer ved Skaarup Seminarium, 1883 Docent, fra 1889 Lector i Plantesygdomme ved Landbohøjskolen, 1894 Dr. phil h. c.) har siden 1884 bearbejdet de betydelige Samlinger af Svampe, der siden er hjemkommet fra de grønlandske Expeditioner; Resultaterne ere nedlagte i følgende Afhandlinger i Meddelelserne: III p. 515—90: «Oversigt over Grønlands Svampe, 1888», p. 591—643: «Tillæg til Grønlands Svampe, 1891» samt XVIII p. 43—81 og 481—83: «Øst-Grønlands Svampe, 1894».

R. optoges 1882 i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab.

Carl Hartvig Ryder (f. 1858, Deltager i A. Paulsens meteorologiske Exp. til Godthaab 1882—83, Kapt. i Flaaden 1897) deltog i 1885 i Jensens Exp. til Godthaab—Sukkertoppen og ledede 1886—87 Exp. til Partiet Nord for Upernivik, hvorom Beretning foreligger i Medd. VIII p. 203—70 samt i Geogr. Tidsk. IX p. 77—86.

I samme Tidsk. X p. 173—81 fremsatte R. Forslag til en Undersøgelse af Østkysten Nord for 66° n. Br., og gav i XI p. 62—107 en

Fremstilling af «Tidligere Expeditioner til Østkysten Nord for 66° n. Br.»; han var da ogsaa selvskreven til at lede den Exp., som Marineministeriet sendte herop i 1891—92 til Scoresby-Sund og Angmagsalik, hvorom Beretning foreligger i Medd. XVII p. 1—159 med «hydrografiske Undersøgelser» p. 191—221 og 357—58; endvidere har R. i samme Bind p. 281—343 omhandlet «den tidligere eskimoiske Bebyggelse af Scoresby-Sund», der giver et værdifuldt Supplement til Holms Undersøgelser i Angmagsalik-Partiet.

Endelig har R. i «Tidskr. f. Søvæsen», 1896 p. 11—36 givet en Oversigt over Isforholdene i Nordhavet i Aarene 1877—92.

Kristian Rørdam (f. 1860. Cand. mag. 1884, Dr. phil. 1892, Statsgeolog) har i Medd. VII p. 47—53 og 264—68 behandlet: «Zirkonsyre fremstillet af Eudialyt, 1888»; VIII p. 123—30: «Om Olivinsten fra Siorarsuit, 1884», og XVII p. 222—79: «Undersøgelser af Vandprøver fra Østkysten, 1891—92».

Knud Johannes Vogelius Steenstrup (f. 1842, Cand. pharm. 1863, Dr. phil. h. c. ved Kjøbenhavns Universitet 1894, fra 1896 Medlem af den grønlandske Kommission) har 9 Gange besøgt Grønland i videnskabeligt Øjemed. 1871 og 72 undersøgte han Kullagene i Vaigat og de «Nordenskiöldske Jernmasser» og ledsagede 1874 Johnstrup paa hans Rejse til Ivigtut, hvorfra S. gjorde en Rejse til det bekendte Mineralfindested ved Kangerdluarsuk. I «Vidensk. Medd. fra naturhist. Forening», 1875 Nr. 16—19 behandlede han Spørgsmaalet «om de Nordenskiöldske Jernmasser og om Forekomsten af gedigent Jern i Basalt».

1876 ledede S. Expeditionen til Julianehaab-Distrikt, hvorfra S. hjembragte betydelige Samlinger af flere sjeldne Mineralier, saasom Eudialyt, Arfvedsonit og Gieseckit. Beretning findes i Medd. II p. 27—41: «Bemærkninger til et geognostisk Oversigtskort»; astronomiske Observationer fra 1874 og 76 er meddelt i II p. 83—89.

1877 ledede S. Exp. til Partiet omkring Frederikshaab, og opholdt sig dernæst 2½ Aar, 1878—80 i Umanak-Partiet; de meget *alsidige* og højst værdifulde Resultater fra dette langvarige Ophold har S. nedlagt i en Række Afhandlinger, saaledes: IV p. 69—112: «Bidrag til Kendskab til Bræerne og Bræ-Isen i Nord-Grønland»; p. 113—31: «Om Forekomsten af Nikkeljern med Widmannstättenske Figurer i Basalten»; p. 173—242: «Bidrag til Kendskab til de geognostiske Forhold i Nord-Grønland», og p. 243—53: «Astronomiske Observationer»; i V p. 1—41: «Beretning om Undersøgelserne 1878—80»,

særlig p. 21—26 omtales Undersøgelserne af de eskimoiske Grave, Køkkenmøddinger etc.; p. 43—77: «Om Forekomsten af Forsteninger i de kulførende Dannelser», og p. 215—16: «Bemærkninger til Heers Afhandling om Grønlands fossile Flora».

Efterat S. i 1883 havde beskrevet «The old Scandinavian Ruins in the District of Julianehaab» paa Amerikanist-Kongressen i Kjøbenhavn, godtgjorde han i Medd. IX p. 1—51 i Afhandlingen «Om Østerbygdens Beliggenhed», hvorledes den fejlagtige Opfattelse, at Østerbygden skulde have ligget øst for Cap Farvel, skyldes det af Biskop Theodor Thorlacius i 1668—69 udarbejdede Grønlandskort, jvf. Geogr. Tidsk. VIII p. 123—32 og i «Ymer», Stockholm 1886: «Bemærkninger til et gammelt Manuskriptkort over Grønland», mulig en Kopi af Davis's Originalkort fra 1605.

1888 ledede S. Exp. til Godthaab—Julianehaab bl. A. for at indsamle Mineralier som Erstatning for, hvad der var brændt ved Christiansborg Slots Brand, samt studere de gamle Ruiner.

I Geogr. Tidsk. XI p. 225—31 har S. dernæst skrevet Afhandlingen: «Hvorledes dannes de store Isfjelde», samt i XII p. 162—66 en Biografi af Rink.

1898 besøgte S. paany Disko, hvis Indre og Fjorde undersøgtes, samt berejste 1899 Kangerdluarsuk for at undersøge Eudialytens tekniske Betydning.

S. blev 1877 korresponderende Medlem af «the Mineralogical Society of Great Britain & Ireland», 1894 Æresmedlem af Lunds «Geologiska Fältklubb», 1895 Honorary Corr. Memb. of the Roy. Geographical Society of London samt Medlem af «Commission Internationale des Glaciers», og 1897 udenlandsk Medlem af Svenska Sällskapet för Anthropologie och Geographie i Stockholm.

Poul Ludvig Peter Sylow (f. 1859, Cand. polyt. 1883, 1883—85 Kemiker ved de danske Sukkerfabriker, 1885—90 Kemiker ved Colonial Sugar Refining Comp. i Sydney, Australien, for Tiden i Auckland paa New-Zeeland) deltog i Holms Exp. til Grønlands Sydspids i 1881, hvorfra skriver sig hans Afhdl.: «Mærker efter Isens tidligere større Udbredelse, og om Bjergarterne i de i 1881 berejste Egne», VI p. 178—80.

1883 deltog S. dernæst i Hammers Exp. til Egedesminde; Oplysninger om Bjergarterne og de geologiske Forhold i disse Egne har S. meddelt i VIII p. 25—29.

Albert E. G. V. G. Theilgaard (f. 1877, exam. polyt. 1895) deltog i Steenstrups Exp. til Julianehaab-Distrikt 1899.

Haldor Frederik Axel Topsøe (f. 1842, Cand. mag. 1866, Dr. phil. 1870, 1873 Arbejdsinspektør, fra 1889 Fabriksinspektør, Medlem af Kommissionen ang. «Danmarks geolog. Undersøgelse») deltog i Orlogskrydseren Fyllas Togt til Davis-Strædet 1884, hvorfra skriver sig hans «Undersøgelser af Vandprøver» VII p. 58—62.

T. blev 1877 optaget i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab, og blev 1883 Æresmedlem af Société française minéralogique.

Margar Peter Andresen Traustedt (f. 1853, ved Flensborg, Cand. mag. 1878, siden 1882 Adjunkt ved Herlufsholms lærde Skole) ledede i 1892 Exp. til Nord-Grønland, navnlig for at eftersøge Søpunge og indsamle Planteforsteninger. Beretning om Rejsen har han meddelt i «Erindringer fra Grønland, 1892», udgivet ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme, Kbhvn. 1895.

Niels Viggo Ussing (f. 1864, Cand. polyt. 1886, Dr. phil. 1893, fra 1895 Professor i Mineralogi ved Kjøbenhavns Universitet) deltog i Ryders Exp. til Partiet nord for Upernivik i 1886, og har behandlet flere sjeldne Mineralfund i «Mineralogiske-petrografiske Undersøgelser af Grønlands Nefelinsyeniter og beslægtede Bjergarter» i XIV p. 1—220 og 403—7, samt i «Untersuchungen der Mineralien von Fiskernæs in Grønland» i Zeitschrift f. Krystallographie etc. 1889, XV p. 596—616.

Carl Frederik Wandel (f. 1843, Direktør for Søkort-Arkivet 1889, 1890 Medlem af den grønlandske Kommission, fra 1896 dennes Formand, Kontre-Admiral 1899) blev i 1879 af Kommissionen opfordret til at udtale sig om Muligheden af at naa Grønlands Østkyst ad Søvejen, eftersom W. havde haft særlig Lejlighed til at gøre sig bekendt med Isforholdene i de arktiske Have. I VI p. 1—32 giver W. den ønskede «Fremstilling af vort Kendskab til Grønlands Østkyst samt de med Skonnerten «Ingolf» i 1879 foretagne Undersøgelser i Danmark-Strædet», hvori W. giver Anvisning paa det Sted, hvor et eventuelt Forsøg kunde gøres, nemlig mellem 65° og 66° n. Br.; som bekendt have de senere Begivenheder givet ham Ret heri.

1880 deltog W. i en amerikansk Dybhavs-Expedition under Professor Agassiz.

1889 ledede W. Orlogskrydseren «Fylla»s hydrografiske Exp. til Davis-Strædet; i VII p. 55—104 og 251—63 har W. dernæst fremsat Resultaterne fra Fylla-Togterne 1884, 86 og 89 i Artiklen: «Om de hydrografiske Forhold i Davis-Strædet».

1895 og 96 ledede W. dernæst Ingolf-Expeditionen til Danmark- og Davis-Strædet.

W. har i XVI skrevet en Nekrolog over Rink og Johnstrup. I 1897 udnævntes han til korresponderende Medlem af det geografiske Selskab i Paris.

Johannes Eugenius Bülow Warming (f. 1841, Cand. mag. 1868, Dr. phil. 1871, 1873—82 Docent i Botanik i Kjøbenhavn, Professor 1882—85 ved Stockholms Højskole, fra 1885 Professor i Botanik i Kjøbenhavn) ledede de botaniske Undersøgelser paa «Fylla»s Togt til Davis-Strædet 1884, hvorom Beretning er afgivet i VIII p. 173—201.

I XII p. 1—245 har W. givet en systematisk Fremstilling af «Grønlands Vegetation» med særligt Henblik paa Inddelingen i Vegetations-Formationer; har endvidere leveret «Biologiske Optegnelser om grønlandske Planter» i Bot. Tidsk. Bind 15—17, 1886—90; skrevet om «Bygningen og den formodede Bestøvningsmaade af nogle grønlandske Blomster» i Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Oversigt 1886; om «nogle arktiske Væxters Biologi» i Sv. Vet. Ak. Hand. XII, Stockholm 1886, samt i Vid. Medd. fra naturh. Forening 1887 meddelt en omfattende tabellarisk Oversigt over Grønlands, Islands og Færøernes Flora.

W. optoges 1877 i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab.

Helge Vedel (f. 1863, Prlt. i Flaaden 1889, fra 1895 Underdirektør ved Orlogsværftet) deltog i Ryders Exp. til Scoresby-Sund i 1891—92 og har i XVII p. 181—88 givet et «Resumé af de astronomiske og magnetiske Observationer 1891—92», jvf. «Observations Météorologiques, Magnétiques et Hydrométriques de l'île de Danemark».

Carl Jørgen Wesenberg-Lund (f. 1867, Cand. mag. 1893, fra 1894 Ass. i Zoologi og Dyrefysiologi ved Landbohøjskolen, Dr. phil. 1898) har i XIX p. 133—43 skrevet Afhandlingen: «Fersk- og Saltvands-Smaakrebs fra Øst-Grønland, 1895».

W.-L. deltog i Ingolf-Expeditionen 1896.

Ludvig Vilhelm Sophus Willaume-Jantzen (f. 1848, Cand. math. 1874, fra 1877 Underbestyrer ved Meteorologisk Institut) har i IX p. 285—310 skrevet Afhandlingen: «Meteorologiske Observationer i Nanortalik og Angmagsalik, sammenlignede med Observationer fra andre Stationer, 1888» samt i XVII p. 171—80 givet et «Resumé af de meteorologiske Observationer paa Østkysten, 1891—92».

Adolph Herluf Winge (f. 1857, Cand. mag. 1881, Viceinspektor ved Zoologisk Museum) har i XXI p. 1—316 behandlet Afsnittet: »Grønlands Fugle» samt bestemt Knogler fundne i Ruiner.

Ernst Vilhelm Østrup (f. 1845, Cand. polyt. 1873, fra 1879 Inspektør ved Borgerdydskolen) har til Medd. leveret følgende Afhandl.: XV p. 251—90: «Ferskvands-Diatomeer fra Øst-Grønland, 1897», p. 305—62: «Kyst-Diatomeer fra Grønland, 1897», og XVIII p. 395—466 samt 469—76 og 511—12: «Marine-Diatomeer fra Øst-Grønland, 1895».

Endvidere have foruden en Del Grønlændere følgende Personer assisteret ved de omhandlede Expeditioner:

i 1883 assisteredes Hammer af Reservelt. *Larsen*;

i 1883—85 assisteredes Holm af Tolken *Johan Petersen*, nuværende Bestyrer af Angmagsalik, ligesom Garde assisteredes af Tolken *Hendrik Petersen*, nuværende Assistent ved Godthaab;

i 1891—92 assisteredes Ryder af Underkanoner *E. Ancker*, Tolken *Johan Petersen*, Skibstømrer *Chr. Threms* fra Dragør, samt Fangstmændene *Arnoldus Allan* fra Hammerfest og *Gunnar Eriksen* fra Tromsø;

i 1892 assisteredes Traustedt af Fisker *O. Hansen* fra Karrebæksminde;

i 1893 assisteredes Garde paa Isvandringen af Tolken *Johan Petersen*;

i 1894 assisteredes Bruun af Sergeant *N. P. Jørgensen* og Fisker *O. Hansen*;

i 1898—99 assisteredes Amdrup af Underkanoner *A. Jacobsen* og Sømand, Smed *S. Nielsen*, der begge efter Planen skulle følge Amdrup til Scoresby-Sund—Angmagsalik i Aaret 1900.

Tillæg.

En ganske særegen Stilling til Grønlands videnskabelige Undersøgelse indtager «**Den Kgl. grønlandske Handel**», idet denne paa utallige Maader baade direkte og indirekte har støttet de videnskabelige Undersøgelser, og derfor her kort skal omtales.

«Handelen» oprettedes i 1774 med Monopol for den danske Stats Regning, med Hovedsæde i Kjøbenhavn; den er tillige den øverste Administration af de danske Kolonier i Grønland. Fra 1857 ledes den af en enkelt Direktør, under hvem der sorterer to Inspektører for henh. Nord- og Syd-Grønland med Bopæl i Godhavn og Godthaab. Den første Enedirektør var indtil 1866 afdøde Konferentsraad *P. Bentzen*; derefter fulgte afdøde Justitsraad *C. S. M. Olrik*, Inspektør i Nord-Grønland 1846—66, Direktør 1866—70; ovennævnte *H. Rink*, Insp. i Syd-Gr. 1858—68, Direktør 1871—82; derefter nuværende Konseilpræsident *H. Hørring*, Direktør 1882—89 og endelig siden 1889 *H. O. Stephensen*, der havde været Insp. i Syd-Grønland 1870—82.

I den her omhandlede Periode fungerede endvidere som Insp. i Nord-Grønland: *S. Krarup Smith* 1867—82 og Justitsraad *N. A. Andersen* 1883—98; i Syd-Grønland nuv. Kontorchef *C. Ryberg* 1884—91, *E. C. Fencker* 1892—99 og for Tiden *R. Stephensen*. Under disse tvende Inspektorater sortere henh. 7 og 5 Kolonibestyrere. Endvidere er ansat 3 Læger med Bopæl i Jakobshavn, Godthaab og Julianehaab. Disse have ofte givet betydelige Bidrag paa videnskabelige Omraader, som f. Ex. Læge *Pfaff*.

Idet Handelsdirektoratets Hovedopgave er af civilisatorisk Art, kommer selve Handelen til at staa i anden Række, og ledes med stor Hensyntagen til Grønlændernes Velfærd. Dette i Forbindelse med den gennemgaaende lavere Pris paa Hovedproduktet: Trannen, er Grunden til, at Handelen nu ikke giver økonomisk Overskud saaledes som tidligere. Dog maa erindres, at Handelen aarlig anvender over 100,000

Kr. til Missionen, Lægevæsenet, Grønlændernes Kommunalvæsen samt til videnskabelige Undersøgelser. De Varer, der indkøbes af Kolonibestyrerne og de dem undergivne Betjente, ere hovedsagentlig Sælspæk, Haj- og Torskelever, Sælskind, Ræveskind, Isbjørneskind, Edderdun og Fuglefjer.

Spæk og Lever udbrændes i Grønland til Tran og hjemsendes til Kjøbenhavn, hvor Trannen paany koges og renses. Sæltrannen kommer i Markedet under tre Betegnelser: lysebrun og brun Sæltran samt Trekronetran, hvilke Transorters gode Egenskaber og Egalitet ere noksom anerkendte. Sælskind (ɔ: Skind af Klapmydser samt de saakaldte spraglede, sortsidede, blaasidede og netsidede Sælskind) hjemsendes alle i tørret Tilstand, hvilket ogsaa er Tilfældet med Ræve- og Isbjørneskind; Edderdun hjemsendes i urenset Tilstand og renses her. I Femaaret 1894—98 er der gennemsnitlig hjemsendt aarlig:

c. 10,500	Tdr.	div. Tran til Værdi . . .	c. 328,500	Kr.
- 31,500	Stk.	- Sælskind	- 68,000	-
- 1,400	-	blaa Ræveskind	- 45,000	-
- 1,050	-	hvide —	- 10,000	-
- 120	-	Isbjørneskind.	- 17,000	-
- 200	Pd.	renset Edderdun	- 2,200	-
- 14,500	-	Fuglefjer	- 11,000	-
		Tilsammen	c. 481,700	Kr.

Aktieselskabet **Kryolith-, Mine- og Handelsselskabet**, stiftet af Professor i Kemi, Direktør for polyteknisk Læreanstalt i Kbhvn. og Præsident i det Kgl. danske Videnskabernes Selskab *Julius Thomsen*, har ligesom den Kgl. Handel ved mange Lejligheder støttet de videnskabelige Undersøgelser i Grønland, og skal derfor ogsaa kort omtales.

Julius Thomsen paaviste i 1852 den tekniske Brug af det i 1795 ved Ivigtut ved Arsuk-Fjord i Syd-Grønland fundne Mineral, *Kryolith*, der i større Mængde ikke er fundet noget andet Sted paa Jorden. Det er nu 45 Aar, siden Brydningen heraf blev paabegyndt, og de første Smaaladninger af Mineralet bleve førte her til Danmark, hvor det saa godt som udelukkende anvendtes til Fabrikation af *Soda*. I Løbet af faa Aar blev Efterspørgselen efter det dog betydelig større, og samtidig med at Fabrikken «Øresund» blev bygget ved Kjøbenhavn til Fremstilling af Kryolith-Soda, udførtes der betydelige Partier Kryolith til Tyskland og

Syd-Evropa. Senere har Kryolithen faaet stærk Anvendelse til Fabrikation af *Glas* og *Emaille* og senest til Fremstilling af *Aluminium*.

Til Driften af Bruddet i Grønland har Aktieselskabet faaet Koncession af den danske Stat, til hvem det aarlig svarer en Afgift af omkring 100,000 Kr. Minerne, der drives som aabne Brud, beskæftige aarlig, foruden de fast ansatte Teknikere og Embedsmænd, en Arbejdsstyrke paa omtrent 150 Mand, udelukkende danske Folk, og ere derhos forsynede med Dampkraft i stor Maalestok. Den aarlige Produktion af Mineralet er omtrent 10,000 à 12,000 Tons, og af dette Kvantum gaar nu den største Part til Amerika, hvor der er oprettet Fabrikker til Bearbejdelsen af samme.

Missionen i Grønland ledes af 10 Missionærer og Over-Kateketer, der sortere under det danske Kultusministerium. Efter at de hidtil bestaaende *4 herrnhuttiske* Menigheder i Ny Herrnhut, Lichtenfels, Lichtenau og Friedrichsthal fra 1902 ville være opløste, vil den danske Stat herefter være ene om Kulturarbejdet blandt Grønlænderne. Hertil medvirke indfødte Grønlændere, til hvis Uddannelse der i 1847 og 48 oprettedes to Seminarier, henh. i Jakobshavn og Godthaab, hvoraf det første nedlagdes i 1875. En af Lærerne i Godthaab, *Samuel Kleinschmidt* (f. 1814 i Grønland, † 1886) har ydet et stort videnskabeligt Arbejde, dels ved aarelange meteorologiske Observationer, dels ved Udarbejdelsen af fortrinlige Kort over Dele af Syd-Grønland, der benyttedes, indtil de nyere Undersøgelser begyndte, dels endelig ved at grundlægge det nu benyttede *grønlandske Skriftsprog;* han har bl. A. udgivet paa Tysk en grønlandsk Grammatik 1851, og en grønlandsk-dansk Ordbog 1871. Senere have de tidligere Missionærer *J. Kjær* og *Chr. Rasmussen* i 1894 udarbejdet en dansk-grønlandsk Ordbog, foruden at sidstnævnte i 1888, udgav en grønlandsk Grammatik paa Dansk.

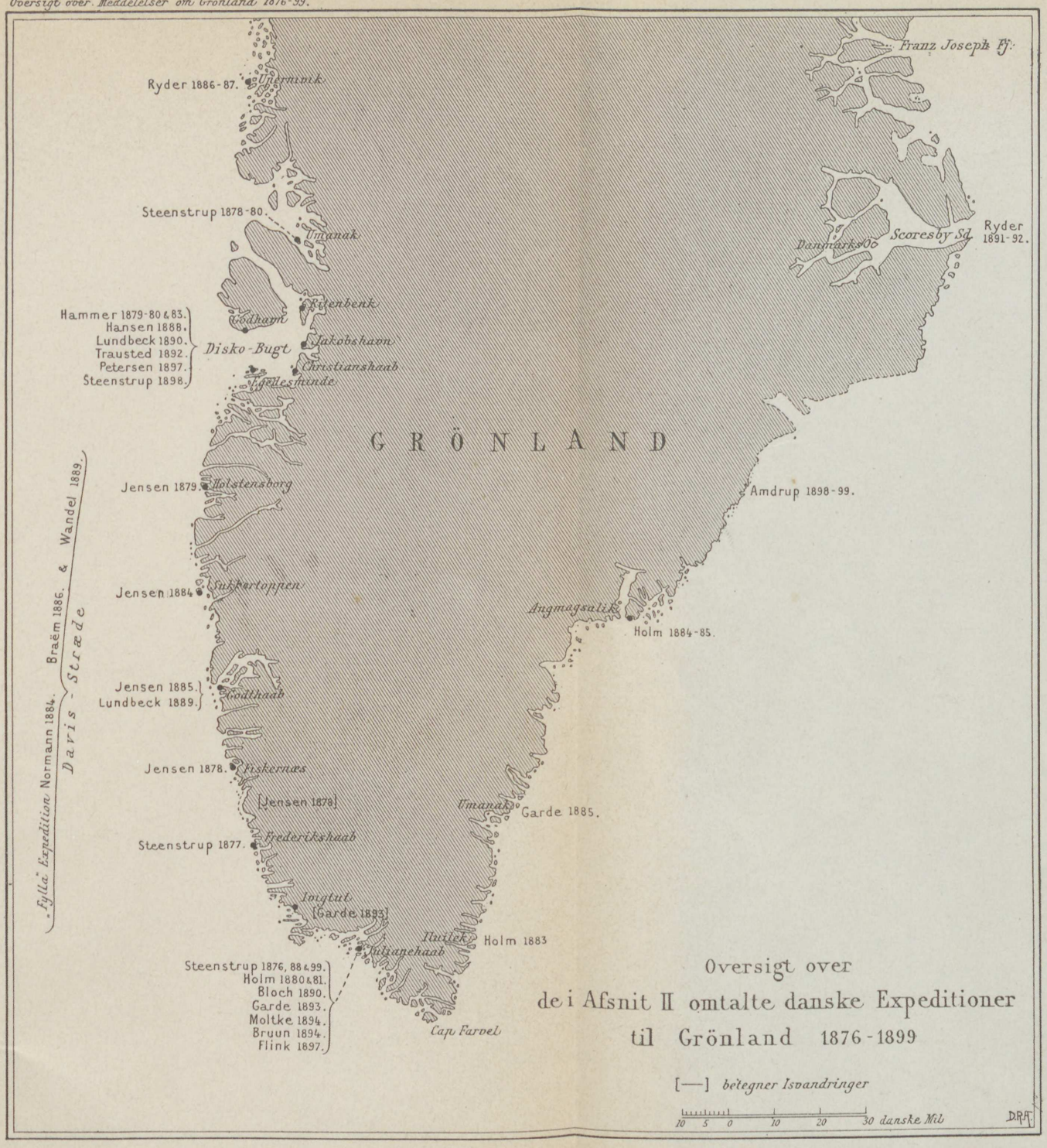
Franz Joseph Fj.
Ryder 1886-87.
Upernivik
Steenstrup 1878-80.
Umanak
Ryder 1891-92.
Scoresby Sd
Danmarksø
Hammer 1879-80 & 83.
Hansen 1888.
Lundbeck 1890.
Trausted 1892.
Petersen 1897.
Steenstrup 1898.
Godhavn
Ritenbenk
Disko-Bugt
Jakobshavn
Christianshaab
Egedesminde
GRÖNLAND
Jensen 1879.
Holstensborg
Amdrup 1898-99.
Jensen 1884.
Sukkertoppen
Angmagsalik
Holm 1884-85.
Jensen 1885.
Lundbeck 1889.
Godthaab
Jensen 1878.
Fiskernæs
[Jensen 1878]
Umanak
Garde 1885.
Steenstrup 1877.
Frederikshaab
Ivigtut
[Garde 1893]
Ilulek
Holm 1883
Julianehaab
Steenstrup 1876, 88 & 99.
Holm 1880 & 81.
Bloch 1890.
Garde 1893.
Moltke 1894.
Bruun 1894.
Flink 1897.
Cap Farvel
„Fylla" Expedition Normann 1884.
Braëm 1886. & Wandel 1889.
Davis-Stræde
Oversigt over
de i Afsnit II omtalte danske Expeditioner
til Grönland 1876-1899
[—] betegner Isvandringer
10 5 0 10 20 30 danske Mil
DRA